

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma *

Havva KARACA **
Betül KERAY DİNÇEL ***

Öz

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin yaşadığı okuma güçlüklerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. On iki hafta süren bir çalışma yapılmıştır. Çalışma Aksaray ili Merkez ilçesinde bulunan bir ortaokulda okuma güçlüğü çeken dört ortaokul öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden gözlem yöntemi tercih edilmiştir. Öğrencilerin Türkçe dersindeki okuma süreçleri on hafta boyunca gözlemlenmiştir. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma düzeyleri, okuma sırasında sergilemiş olduğu davranışlar, okuma hataları, okumalarına sınıf arkadaşlarının tepkisi belirlenerek süreç sonunda okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma düzeylerinde bir değişiklik olup olmadığı incelenmiştir. Gözlemler doğrultusunda okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma düzeylerinin endişe düzeyinde olduğu, okuma sırasında bazı istenlik ve istenmedik davranışlarda buldukları, okuma hatalarından atlama, ekleme, tekrar etme, yanlış sözcük okuma, harf hatası, heceleme, noktalama işaretlerine dikkat etmeme, parmakla takip gibi okuma hatalarını yaptıkları, sınıf arkadaşlarının okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okumaları sırasında çeşitli davranışlar sergiledikleri ve Türkçe dersi işleniş sürecinde yer alan okuma etkinliklerinin okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma becerilerini iyileştirme sürecinde yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuma güçlüğü, okuma sorunları, zayıf okur, gözlem

Reading Difficulties Experienced by Lower Secondary School Students: An Observation-Oriented Annotation Study

Abstract

This study aimed to examine the reading difficulties experienced by lower secondary school students in depth. For this purpose, a study lasting twelve weeks was conducted. The study was carried out on four students having reading difficulties in a lower secondary school in the central district of Aksaray province. The observation method, a qualitative research method, was used for data collection. The students' reading in their Turkish language lessons was observed for ten weeks. As a result of the observations, the reading levels of the students with reading difficulties, the behaviors exhibited during reading, reading errors, and the reaction of their classmates to their reading were determined and it was examined whether there was a change in the reading levels of the students with reading difficulties at the end of the process. The observations indicated that the reading limits of the students with reading difficulties within the scope of the observations target were at the dimension of anxiety dimensions; they engaged with some desirable and undesirable behaviors during reading; and they made reading errors such as skipping, adding, repeating, misreading, spelling mistakes, not paying attention to punctuation marks, and finger tracking; their classmates exhibited various behaviors during their acts of reading due to their

* Bu çalışma aynı adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Türkçe Öğretmeni, MEB, Aksaray, karacahavva44@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0003-1325-8353

*** Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Aksaray, betulkeraydincel@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-2184-7361

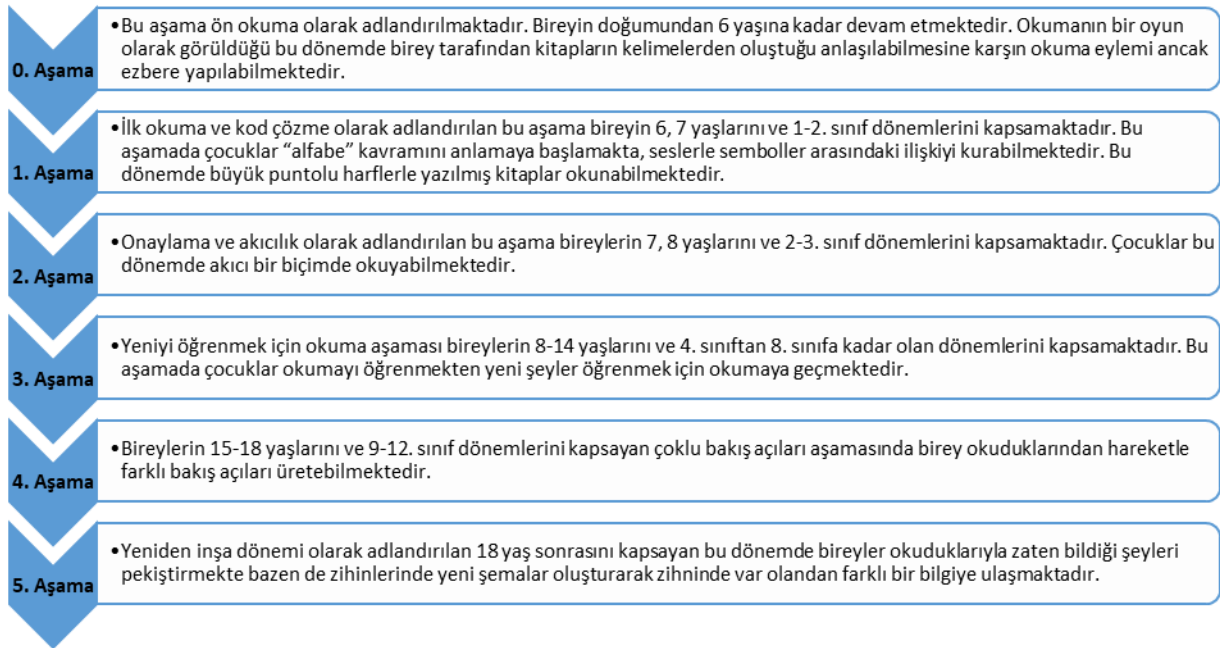
difficulty in reading and that reading activities included in Turkish language classes were insufficient for improving reading skills of the students with reading difficulties.

Keywords: Reading difficulties, reading problems, poor reader, observation

Giriş

Okuma, temelleri ilkokulda atılan bir beceridir. İlkokul birinci sınıfta öğretmenler tarafından öğretilen seslerle başlayan okuma yolculuğu ilerleyen yıllarda birey için yeni ufuklar açmakta, bireyi; en yakın arkadaş olarak nitelendirilen kitapların dünyasına götürmektedir. Okuma, ömrü boyunca yeni şeyler öğrenen insanın bilgiye ulaşmada kullandığı en önemli araçlardan birisidir. Okuma; okuyucunun sözcük tanıma, sözcüğün anlamlarına erişim, cümleleri ayrıştırma, cümlelerin anlamsal analizi ve yorumlanması, metnin bütün anlamına ulaşılması gibi bilişsel süreçleri kullanmayı gerektiren çok bileşenli bir süreçtir (Beech ve Harding, 1984).

Okumanın gelişim süreci ise aşama aşama olmaktadır. Chall (1983) da okumanın aşama aşama geliştirilen becerilerden oluştuğunu ve her bir becerinin diğerinin üzerine inşa edilmesi gerektiğini belirtmektedir:

Şekil 1. Chall'in (1983) Okuma Gelişim Aşamaları

Her ne kadar bireylerin bu aşamalarda yer alan becerileri edinme hızları değişiklik göstermekte olsa da okuma, bireyin çocukluk döneminden hayatının sonuna dek kullandığı bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Okullar bireylerin yeni bilgiler öğrendiği yeni deneyimler kazandığı kurumlardır. Bireylere yeni şeyler öğretebilmek için en önemli araç okuma olduğu için okula başlanan ilk yıllardan itibaren öğrencilere kazandırılmaya çalışılan ilk beceri okuma becerisidir. Her beceride olduğu gibi okuma becerisinin edinilmesinde de kritik süreçler söz konusudur. Bu kritik süreç aşıldığında okuma becerisini edinmek kişi için zorlaşmaktadır. Okuma yazmayı bilmeyen yetişkinler okuma sürecini acı verici bir biçimde sinir bozucu bulmaktadır (Rayner vd. 2012). Bu yüzden bireyin okuma becerisini henüz ilkokul sıralarındayken edinmesi çok önemlidir. Okuma ve okuduklarını anlama, kavrama becerisine sahip olmak bu denli önemliyken bazı bireyler daha ilkokul çağlarında bu becerilerini geliştirme noktasında yetersiz kalmaktadırlar. Öğrencilerin bir kısmı ilkokul sıralarında okuma ile ilgili güçlüklerini çözerken azımsanmayacak bir kısmı da bu sorunlarını ortaokul sıralarına taşımaktadır. Okuma becerisini edinmede yetersiz kalan öğrencilerin bu durumları onların bütün akademik yaşamlarını etkilemektedir. Ülkemizde öğrencileri lise dengi okullara yerleştirmede bir ölçüt sayılan ortak sınavlara bakıldığında Türkçe sorularının büyük bir kısmının okuma ve okuduğunu anlama becerisine sahip öğrencilerin

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma

yapabileceği sorulardan oluştuğu görülmektedir. Öğrencilerin bu sınavlarda sorulan Türkçe sorularını doğru olarak yanıtlayabilme durumları incelendiğinde önemli bir kısmının ortaokulda da okuma sorunlarını devam ettirdiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerden bir kısmı yaşadıkları fiziksel ve zihinsel sorunlar nedeniyle özel öğrenme ve okuma güçlükleri yaşarken bir kısmı da zihinsel ya da fiziksel herhangi bir sorunu olmadığı hâlde okuma güçlüğü yaşamaktadır. Bireylerin fiziksel ya da zihinsel bir engeli bulunmamasına rağmen akranlarına oranla bir metni ya da karşılaştığı bir yazıyı okumada yaşadığı güçlüklerle okuma güçlükleri denmektedir (Kuruyer, 2014, s. 13).

Yaşanan okuma güçlükleri bireylerin okuma, okuduğunu anlama süreçlerinde zayıf kalmasına neden olmaktadır. Akranlarına kıyasla okuduklarından çıkarım yapmakta zorlanan okumanın yanı sıra okuduğunu anlamakta da zorluk çeken okurlara zayıf okur denmektedir (Kuruyer ve Özsoy, 2016, s. 773). Bireylerin okuma becerisinin kazanılmasında sözcük tanıma düzeyleri etkili olmaktadır. Sözcük hazinesi gelişmiş okurlar daha akıcı okuyabilmektedir. Sözcük bilgisi yeteri düzeyde olmayan okurlar ise okuma becerisinde zayıf kalmaktadır. Sözcük bilgisi okuduğunu anlayabilmek için bir gerekliliktir. Yeterli sözcük bilgisine sahip olmayan bireyler zayıf okurlardır (Anderson ve Freebody, 1981). Yeterli sözcük bilgisine sahip olmak yeni sözcüklerle çok karşılaşılıp bunların uzun süreli belleğe taşınmasıyla ilgilidir. Sözcük tanımada otomatikleşmek sıklıkla okuma yapılmasını gerektirir (Tan ve Nicholson, 1997).

Okumayı öğrenmede zorluk çekmiş ve akıcı okuma seviyesine ulaşamamış öğrenciler kitap okuma konusunda isteksiz olmaktadır. Yeteri kadar kitap okumamaları onların yeni sözcüklerle karşılaşma olasılığını azaltmaktadır. Çokça kitap okuyan öğrenciler sürekli yeni sözcüklerle karşılaşmakta ve sözcük dağarcıklarını genişletmektedir. Daha fazla sözcük tanıyan öğrenciler daha kolay okumakta ve okuma hızlarını artırmaktadır. Madalyonun diğer yüzündeki zayıf okuyucular ise normal okuyuculardan çeşitli yönlerde geri kalmaktadır. Metni anlama konusunda yetersiz kalırlar, okuma süreci boyunca metni bütünleştirmek için daha az çaba sarf ederler. Okuma, okuduğunu anlama; anladıklarından çıkarımlar yapma, metni bütünleştirme sürecidir. Zayıf okurlar okuma sürecinin bu aşamalarını tam anlamıyla yerine getirememektedir. Zayıf okuyucular, iyi okuyuculara göre okuma stratejilerini kullanmada da yetersizdirler (Wang, 2016). Akıcı biçimde okuyamayan zayıf okurlar iyi okur olmanın bu gereklerini yerine getirmede yetersiz kalırlar.

Ortega y Gasset ve Parmenter (1959), okumanın doğasından kaynaklanan bir zorluğu olduğunu söylemektedir. Öyle ki eğer okumada amaç yazarın ne söylediğinin tamamen anlaşılmasıysa bu asla gerçekleşmeyecektir. Çünkü yazar, yazarın yaşadığı dönem gibi olgular tanınmadıkça yazarın yazılarında ifade etmek istedikleri de tam anlamıyla çözümlenemez. Okumak ulaşılmak istenen amaç düşünüldüğünde zaten okuma güçlüğünü de beraberinde getirmektedir. Bu güçlüğe bir de öğrencinin okurken yaşadığı güçlükler eklendiğinde okuma eylemi amacına ulaşmaktan uzaklaşacaktır.

Öğrencilerin okuduklarını anlayabilmeleri temel olarak okumalarının okuma hatalarından arındırılabilmesine bağlıdır. Öğrencilerin yaşadıkları okuma güçlükleri onların gerek okul hayatlarına gerekse sosyal yaşantılarına olumsuz yönde etki etmektedir.

Öğrencilerin yaşadığı başlıca okuma hataları şu şekildedir (Acat, 1996; Akbaş, 2001; Akyol, 2003, 2010; Avşar Tuncay, 2021; Dağ, 2010; Dündar ve Akyol, 2014; Kılıç, 2000; Sever ve Topçuoğlu Ünal, 2020; Yılmaz, 2006):

Şekil 2. Okuma Hataları

Alan yazın taramasında okuma güçlüğü alanındaki çalışmaların büyük bir kısmının ilkökul kademesinde öğrenim gören öğrencilerle yapıldığı görülmüştür (Akyol ve Kodan 2016; Akyol ve Sever, 2019; Altun, Ekiz ve Odabaşı, 2011; Aslan ve Dirik, 2008; Avşar Tuncay, 2021; Baydık, Ergül ve Bahap Kudret, 2012; Can ve Altunbaş Yavuz, 2017; Çeliktürk Sezgin ve Akyol, 2015; Dinç, 2017; Erbasan ve Sağlam 2020; Kardeş İşler ve Şahin, 2016; Kodan, 2020; Okur ve Öztürk, 2018; Özkara, 2010; Sidekli, 2010; Sirem ve Baş, 2020; Şahin ve Baştuğ, 2020; Şahin ve Bozdağ, 2020; Türkmenoğlu ve Baştuğ, 2017; Yıldız ve Aydoğmuş, 2021; Yurdakal ve Susar Kırmızı, 2019). YÖK Ulusal Tez Merkezinde de okuma güçlüğü ile ilgili yapılan tezler incelenmiştir (Arık, 2021; Baydık, 2002; Çelik, 2020; Demirtaş, 2016; Demirtaş, 2017; Demirtaş, 2022; Ege, 2019; Gül, 2019; Kuruyer, 2014; Küçükcaymaz, 2011; Peksoy, 2018; Pürsün, 2021; Sarıpınar, 2006; Satılmış, 2021; Seçkin, 2012; Sert, 2019; Sirem, 2020; Sözen, 2017; Şahin, 2019; Şen, 2016; Türkmenoğlu, 2016; Yurdakal, 2014). Sadece üç tanesinin (Küçükcaymaz, 2011; Şahin, 2019; Şen, 2016) ortaokullar üzerinde yapılmış çalışmalar olduğu görülmüştür. Bu durum ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrencilerle yapılmış çalışmaların sınırlı sayıda olduğunu göstermektedir. Ortaokulda da öğrencilerin okuma güçlüklerinin devam ediyor olması okuma güçlüğü alanında ortaokul öğrencileriyle yapılacak çalışmaların sayılarının artırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bireyler ortaokulda da okuma sorunlarını devam ettirdiği için ortaokul öğrencilerinin yaşadığı okuma güçlüklerinin belirlenmesi, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin okuma sırasındaki davranışlarının incelenmesi, okuma güçlüklerinin sınıftaki diğer öğrencilerin davranışlarına ve sınıfta yapılan etkinliklere yansımalarının incelenmesi okuma güçlüklerinin çok boyutlu olarak anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin yaşadığı okuma güçlüklerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Okuma güçlüğü çeken ortaokul öğrencilerinin okuma eylemi sırasında sergiledikleri davranışlar nelerdir?
2. Okuma güçlüğü çeken ortaokul öğrencilerinin yaptıkları okuma hataları nelerdir?
3. Okuma güçlüğü çeken ortaokul öğrencilerinin okumalarına sınıf arkadaşları nasıl tepkiler vermektedir?
4. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin Türkçe ders kitaplarındaki okuma etkinliklerini yapabilecek durumları nasıldır?
5. Okuma güçlüğü çeken ortaokul öğrencilerinin Türkçe ders kitabındaki metinleri işleyiş sürecinin öncesinde ve sonrasında yapılan ön test ile son test puanları arasındaki durum nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin içinde buldukları durumları derinlemesine açıklamak ve keşfetmek hedeflenmiştir. Bu hedefe ulaşmak için nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bir problem ya da konunun derinlemesine keşfedilmesi gereken durumlarda, derin ve ayrıntılı konular hakkında çalışmak amaçlandığında, araştırma biriminin küçük olması halinde nitel araştırma yapılır (Bal, 2016, s. 70; Creswell, 2013, s. 49; Patton, 2014, s. 15).

Nitel araştırma türlerinden durum çalışması araştırmanın desendir. Özel bir zaman ya da yer gibi unsurlarla sınırlandırılabilen özel bir durumun belirlenmesiyle başlayan çalışmalara durum çalışması denmektedir. Bu çalışmada da okuma güçlüğü konusuna odaklanılmıştır. Araştırmada okuma güçlüğü konusunu örneklemek için sınırlı bir çalışma grubu ve durum seçilerek nitel araştırma türlerinden bir tek araçsal durum çalışması kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Okuma güçlüğü çeken dört altıncı sınıf öğrencisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Okuma güçlüğü olan öğrencileri belirlemek için Akyol (2010) tarafından Shanker, Ekwall (2000) ve May'dan (1986) uyarlanan hata analiz envanteri kullanılmıştır. Bu envantere göre okuma düzeyleri endişe düzeyinde olan dört öğrenci belirlenmiştir. Öğrenciler Aksaray ilinin Merkez ilçesinde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında bir ortaokulda öğrenim görmektedirler. Araştırmaya katılan

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma

dört öğrenciden biri kız üçü erkektir. Ö1 kodu birinci; Ö2 kodu ikinci, Ö3 kodu üçüncü ve Ö4 kodu dördüncü öğrenciyi ifade etmektedir. Ö1, Ö3, Ö4 erkek öğrenci Ö2 kız öğrencidir.

Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma düzeylerini belirlemek için okuma güçlüğü çektiği düşünülen dört altıncı sınıf öğrencisi için 5. sınıf Türkçe ders kitabından dört metin seçilmiştir. Öğrencilerin okuma düzeyleri ölçülürken seçilen metinlerin bir alt sınıf seviyesinde olması gerekmektedir. Seçilen metinlerin sınıf düzeyine uygun kelime sayısına sahip olması gerekmektedir. Bunun için Tablo 1 dikkate alınmıştır (Akyol, 2010, s. 98).

Tablo 1.

Öğrencilerin Sınıflara Göre Okuması Gereken Kelime Sayısı

Sınıf	Kelime Sayısı
Birinci ve ikinci sınıflar	25-100 kelime arası
Üçüncü ve dördüncü sınıflar	100-200 kelime arası
Beşinci ve altıncı sınıflar	200-300 kelime arası
Yedinci ve sekizinci sınıflar	300-350 kelime arası

Bu araştırmanın çalışma grubunu altıncı sınıf öğrencileri oluşturduğu için seçilen metinlerin 200-300 kelimedenden oluşmasına dikkat edilmiştir. Seçilen metinlerle ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.

Öğrencilerin Okuma Düzeyini Belirlemede Kullanılan Metinler ve Özellikleri

Metnin Adı	Yazarın Adı	Sözcük Sayısı
Yaşlı Güreşçi	Şennur Sezer- Adnan Özyalçınar	227
Geyik Ana	Cengiz Aytmatov	300
Dumlupınar Savaşı	Ahmet Köklügiller	205
Anadolu'da Konukseverlik Gelenekseldir	Mehmet Önder	300

Tablo 3'te verilen AP kısaltması alınan puan anlamına gelmektedir. MP ise alınabilecek maksimum puanı göstermektedir. TP kısaltması ortam ölçeği, seslendirme ölçeği ve anlama sorularından oluşan hata analiz envanterinden alınan toplam puanı ifade etmektedir. Uygulanan hata analiz envanterinden Ö1 121, Ö2 143, Ö3 114, Ö4 101 puan almıştır. Buna göre öğrencilerin okuma düzeyi endişe düzeyidir. Bu durum çocukların okuduğunun çok azını anladığını ve okuma esnasında birçok okuma hatası yaptığını göstermektedir.

Tablo 3.

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin İlk Okuma Hata Analiz Envanteri Puan Dağılımı

	Ortam Ölçeği		Seslendirme Ölçeği		Anlama Soruları		Hata Analiz Envanteri
	AP/MP	%	AP/MP	%	AP/MP	%	TP
Ö1	50/150	33	135/145	93	5/15	33	121
Ö2	278/530	52	505/696	72	3/12	25	143
Ö3	104/245	42	195/368	53	3/15	20	114
Ö4	38/130	29	88/189	46	4/15	26	101

Çalışma grubu oluşturulurken nispeten ortaokula uyum sağlamış olduğu için çalışma grubu altıncı sınıf öğrencilerinden oluşturulmuştur. Okuma güçlüğü olan öğrenciler seçilirken herhangi bir fiziksel ya da zihinsel sorunu olmamasına dikkat edilmiş hata analiz envanterine göre okuma düzeyleri endişe düzeyinde olan dört altıncı sınıf öğrencisiyle çalışılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerine ulaşmak amacıyla farklı tür özelliklerine sahip on metin, yarı yapılandırılmış gözlem formları, hata analiz envanteri, öğrencilerin kitap ve defterleri kullanılmıştır.

Metinler

Metinler okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma davranışlarını çeşitli yönlerden gözlemek için kullanılmıştır. Gözlem yaparken öğretim sürecinin doğal akışını bozmamak adına altıncı sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerden yararlanılmıştır. Türkçe dersinde öğrencilere ders planına uygun olarak dersin normal akışı içinde kullanılan metinler okutulmuştur. Metinlerle ilgili bilgiler Tablo 4'teki gibidir:

Tablo 4.

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Okuduğu Metinler ve Özellikleri

Hafta	Metnin Adı	Metnin Yazarı	Metnin Türü	Metindeki Kelime Sayısı
1	Yaştan Gileyliyim	Bahtiyar Vahapzade	Şiir	170
2	Finlandiya'dan	Şükûfe Nihal Başar	Gezi	468
3	Ak Sakallı Bilge Dede	Eren Kaçmaz	Masal	738
4	Türk Askerinin Cesareti	Mehmet Kaplan	Anı	291
5	Aslanla Fare	La Fontaine	Fabl	109
6	Bir Dünya Bırakın	Adnan Çakmakçıoğlu	Şiir	77
7	Gazi'yi Görmeye Gelen Ana	Kadir Depsen	Anı	419
8	Ben Mustafa Kemal'im	Süleyman Özbek	Şiir	141
9	1 Kişi=?	Zehra Ece	Deneme	576
10	Hoca ve Üç Âlim	İsa Özkan	Fıkra	314

Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formları

Bu araştırmanın verilerini toplamak için gözlem tekniği kullanılmıştır. Bir konuyu derinlemesine anlamak amacıyla konu hakkında kişisel deneyim sahibi olmamızı sağlayan nitel veri toplama yöntemine gözlem denir. Bu çalışmada da ortaokul öğrencilerinin yaşadığı okuma güçlüklerinin öğrencilerin dünyasına girerek derinlemesine incelenmesi amaçlandığı için gözlem tekniği kullanılmıştır. Gözlem yapılırken gözlemcinin konumu oldukça önemlidir. Katılımcı gözlemciler konunun içindedir ve gerektiğinde müdahaleler yapabilir. Bu gözlem şeklinde araştırmacı gözlem sürecini araştırmanın amacı doğrultusunda yönetebilmektedir (Patton, 2014: 455; Creswell, 2013: 170; Merriam, 2013: 175). Bu çalışmada araştırmacı gerektiğinde müdahaleler yaptığı için katılımcı gözlemci konumundadır. Gözlem; gözlenen ortamın doğallığını bozmamak adına, dersin olağan akışı içinde, Türkçe ders kitabından okutulan metinlerin okunması esnasında gerçekleştirilmiştir. Gözlemlenen öğrencilere konu hakkında bilgi verilmemiştir. Böylece öğrencilerin davranışlarının doğal olarak gözlemlenmesi amaçlanmıştır. Gözleme başlamadan önce aynı zamanda zihinsel hazırlık oluşturması amacıyla yarı yapılandırılmış gözlem formları araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış gözlem formları oluşturulurken uzman görüşü alınmıştır.

Hata Analiz Envanteri

Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin okuma seviyelerini belirlemek için Hata Analiz Envanteri kullanılmıştır. Hata Analiz Envanteri, Akyol (2010: 99) tarafından Shanker ve Ekwall'dan (2000) uyarlanan Kelime Anlama ve Yüzdeliği Belirleme Kılavuzu ile May'dan (1986) uyarlanan Seslendirme ve Ortam Ölçeklerinden oluşmaktadır.

Shanker ve Ekwall (2000) tarafından geliştirilen Okuma Envanteri eğitimcilerin öğrencilerinin okuma becerilerini etkili bir şekilde geliştirmelerine yardımcı olması için tasarlanmış ve doğrulanmış çok sayıda test içeren bir araçtır. May'in (1986) geliştirdiği test ise görsel hafıza yoluyla kelimelerin kısa süre içerisinde tanınmasına dayalıdır.

Tablo 5.
Hata Analiz Envanteri

Ortam Ölçeği		Seslendirme Ölçeği		Anlama Sorularının Puanlaması	
Hata	Puan	Hata	Puan	Kategori	Puan
Hiç okumadı	0	Metindeki ve okunan sözcük ortak harf içermiyor.	0	Basit anlama soruları	0-1-2
Okuyamadığından sözcüğü öğretmen söyledi.	1	1 tane ortak harf içeriyor.	1	Derinlemesine anlama soruları	0-1-2-3
Alakasız bir sözcük okudu.	2	2 tane ortak harf içeriyor.	2		
Farklı sözcük ve yapılar kullanıldı.	3	Y tane ortak harf içeriyor.	Y		
Okunan kelime metindekiyle aynı ifadeleri içerdi.	4				
Yanlış okuduğu kelimeyi düzeltti.	5				

Tablo 5'te görüldüğü üzere hata analiz envanteri; seslendirme ölçeği, ortam ölçeği ve anlama sorularının puanlanması olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Öğrencilerin hata analiz envanteri puanlamaları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Öğrencinin okuma düzeyi elde edilen puana göre endişe düzeyi, öğretim düzeyi ve bağımsız düzey olmak üzere üç başlıkta değerlendirilir: Öğrencinin hata analiz envanterinden 180 puan ve daha aşağısını alması öğrencinin okuma düzeyinin endişe düzeyinde olduğunu göstermektedir. Hata analiz envanterinden 180-240 puanları arasında bir puan alması öğrencinin okuma düzeyinin öğretim düzeyinde olduğunu göstermektedir. Hata Analiz Envanterinden 240 puan üstü bir puan alması öğrencinin okuma düzeyinin bağımsız düzeyde olduğunu göstermektedir (May 1986'dan akt. Dündar ve Akyol, 2014: 366).

Öğrencilerin Kitap ve Defterleri

Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin Türkçe ders kitabındaki okuma anlama etkinliklerini nasıl yaptıkları ve defterleri görüntülenmiştir. Bu görüntüleme yapılırken okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma süreçlerinin gözlemin yanı sıra dokümanlarla da zenginleştirilmesi hedeflenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmacı araştırmaya başlamadan İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinleri almıştır. Okul idaresiyle görüşmüştür. Okuma güçlüğü olan öğrencileri belirlemek için hata analiz envanteri kullanmıştır. Hata analiz envanterine göre okuma düzeyleri endişe düzeyinde olan dört öğrenci belirlenmiştir. Ayrıca okuma güçlüğü olan öğrenciler belirlenirken öğrencilerin öğretmenleriyle de görüşülmüş ve öğrencilerin okuma becerileriyle ilgili görüşleri alınmıştır. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin yaptığı okumalarla ilgili alan notları tutulmuş ayrıca okumalar ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Çalışmanın ilk haftasında okuma güçlüğü belirlenen öğrenciler 10 hafta boyunca gözlenmiştir. Son haftada ise öğrencilerin okuma düzeyleri tekrar ölçülerek gözlemden sonraki okuma seviyelerindeki durum tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin ders kitaplarında okuma metinleriyle ilgili okuma anlama etkinliklerine verdiği cevaplar görüntülenerek incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizi için nitel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Bu amaçla tutulan alan notları ile ilgili analizler içerik analiziyle elde edilmiştir. İçerik analizi elde edilen verideki örüntüleri belirleyerek kodlama, kategorilere ayırma ve etiketlendirmeden oluşur (Patton, 2014). Gözleme başlamadan önce okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma düzeylerini belirlemek amacıyla okutulan metinler hata analiz envanterine göre değerlendirilmiştir. Çalışmada on hafta boyunca gözlem tekniği kullanılarak elde edilen veriler araştırmacı tarafından alan notları şeklinde kayıt altına alınmıştır. Kayıt cihazıyla kaydedilen veriler günü gününe tarih atılarak düzenlenmiştir. Düzenleme sırasında araştırmacının amacına yönelik oluşturulan sorular kaydedilerek bir sonraki gözlemlerde kullanılmıştır. Bu şekilde analize başlanmıştır. Nitel çalışmalarda veri analizine veri toplama esnasında başlanmaktadır. Araştırmacı elde ettiği verileri düzenlerken aynı zamanda bir sonraki aşama için onları analiz de etmektedir (Merriam, 2013). On hafta sonunda alan notlarından elde edilen veriler kategorilere ayrılmış ve kategorilerden temalara ulaşılmıştır. Gözlem süreci bittikten sonra da aynı metinler öğrencilere son test olarak yeniden okutulmuştur. Son testlerde de okuma güçlüğü olan öğrencilerin okuma düzeyleri hata analiz envanterine göre değerlendirilmiştir. Öğrencilerin hata analiz envanterinden gözlem süreci öncesinde ve sonrasında aldığı puanların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği SPSS 22 paket programı kullanılarak yapılan analizle incelenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için de çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Bal'a (2016, s. 73) göre nitel bir çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için gözlem süresi uzatılmalı, araştırmada farklı kaynak ve yöntemler kullanılmalı, araştırma süreci başka bir birey tarafından kontrol edilmeli, araştırma çıktıları detaylı bir biçimde verilmeli, araştırmada ses kayıt cihazı kullanılmalı ve kodlayıcılar arasında fikir birliği olmalıdır. Bu çalışmada da gözlem süresi verilerin kendisini tekrarladığı düşünülene kadar uzatılmıştır. Gözlem tekniğinin yanı sıra öğrencilerin ders kitabındaki okuma anlama etkinliklerine verdiği cevaplar görüntülenerek doküman analizi yapılmış veri çeşitliliği sağlanmıştır. Rastgele belirlenen üç haftalık ders sürecine bir Türkçe öğretmeni daha katılmış sonrasında tutulan alan notları karşılaştırılmıştır. Araştırmada elde edilen kodlar da iki Türkçe öğretmenin görüş birliği neticesinde oluşturulmuş ayrıca araştırma boyunca tüm aşamalarda uzman görüşüne başvurulmuştur. Öğrencilerin yaptığı okumalar ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Araştırma çıktıları ise detaylı bir biçimde verilmiştir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı = Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü İnsan Araştırmaları Etik Kurulu
Karar tarihi= 24.08.2022
Belge sayı numarası= 2022/05-10

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırmacının amacına uygun olarak oluşturulan araştırma sorularına yanıt olacak bulgulara yer verilmiştir.

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bu çalışmanın birinci araştırma sorusu "Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma eylemi sırasında sergiledikleri davranışlar nelerdir?" biçiminde belirlenmiştir. Creswell'in (2013) alan notları gösterimine uyularak hazırlanan alan notlarının bir örneği Tablo 6'daki gibidir.

Tablo 6.

Ö1'in Okuma Sırasında Sergilediği Davranışlar Gözleminden Alan Notları Örneği

Gözlem Alan Notu-Ö1'in okuma sırasındaki davranışları	
Ortam: Sınıf 6/A	
Gözlemci: Araştırmacı	
Gözlemcinin Rolü: Okuma güçlüğü çeken öğrencinin okuma sırasındaki davranışlarının gözlemi	
Zaman: Gözlemin 4. haftası	
Gözlem Süresi: 10 dk.	
Açıklayıcı Notlar	Yansıtıcı Notlar
1. Öğretmen derse başlıyor. Okutulacak metnin adı "Türk Askerinin Cesareti" metni.	-Ö1 metni okumak için parmak kaldırmıyor. Öğretmenin sorusu karşısında öğretmenle göz göze gelmekten kaçınıyor.
2. Öğretmen tarafından metin sınıftaki öğrencilerden bazılarına okutuluyor. Metni okuyacak öğrenci seçilirken öğretmen öğrencilere "Metni kim okumak istiyor?" sorusunu yöneltiyor. Okumak isteyen öğrenciler parmak kaldırıyor.	-Ö1 arkadaşı metni okurken arkadaşının okumasını takip etmiyor. Sıranın üzerindeki kalemiyle oynuyor, kitabının sayfalarını karıştırıyor.
3. Öğretmen metni okuyacak öğrenciyi seçtikten sonra sınıftan arkadaşlarının takip etmesini istiyor.	-Ö1 okumaya başlarken heyecanlı görünüyor. Okuma boyunca kitapla mesafesi değişiklik gösteriyor. Genellikle okumakta zorlandığı kelimelerde kitapla mesafesi azalıyor. Bir eli altında dururken diğer elinin işaret parmağını takip etmede kullanıyor. Okuma esnasında bazı kelimeleri kekeleyor.
4. Öğretmen metni okuyan öğrencinin okuması sırasında metnin bir yerinden sonra başka bir öğrenciyi okuması için görevlendiriyor. Öğretmen 3. olarak Ö1'i arkadaşının kaldığı yerden devam etmesi için görevlendiriyor.	

"Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma eylemi sırasında sergiledikleri davranışlar nelerdir?" araştırma sorusunu yanıtlamak amacıyla 10 hafta boyunca okuma güçlüğü çeken dört öğrencinin okumalarının gözlemlenmesiyle tutulan alan notlarının değerlendirilmesiyle ulaşılan kod ve temalar dört öğrenci için de hafta hafta belirlenen değerler toplanarak tablolaştırılmıştır.

Tablo 7.

Öğrencilerin Okuma Eylemine Karşı Sergilediği Davranışlar

Tema	Kod	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4
İstendik Davranışlar	Okumak için istekli olma	0	1	1	6
	Okurken kitapla mesafesini doğru ayarlama	0	1	1	1
	Okuyan arkadaşını takip etme	1	1	0	2
	Ses tonunu iyi ayarlama	2	0	1	5
	Okurken rahat olma	0	0	0	1
Okumaya karşı tutum	Okumak için parmak kaldırmama	10	9	9	4
	Öğretmenle göz göze gelmeme	3	1	1	0
	Heyecanlanarak stres yapma	4	3	3	0
	Okurken kaşlarını çatma	0	1	0	0
Okurken sergilenen davranışlar	Zorlanma	10	10	10	10
	Anlamsız ve gereksiz sesler çıkarma	3	4	0	0
	Çokça yutkunma	1	0	1	3
	Akıcı okuyamama	10	10	10	8

	Nefes nefese kalma	2	1	0	1
	Okuma mesafesini doğru ayarlayamama	10	9	9	9
	Ses tonunu ayarlayamama	8	10	9	5
	Okurken dikkatini dağıtacak hareketler yapma	5	6	3	5
Okuma sonrası davranışlar	Okuma bitince rahatlama	1	1	1	1
	Okuyan arkadaşlarını takip etmeme	4	2	4	3
	Ders kitabını evde unutma	0	0	0	1

Öğrencilerin okuma eylemine karşı sergilediği davranışlar; istedik davranışlar, okumaya karşı tutum, okurken sergilenen davranışlar, okuma sonrası davranışlar temalarında toplanmıştır. Okuma sürecinde en fazla okumak için parmak kaldırmama, okurken zorlanma, akıcı okuyamama, okuma mesafesini doğru ayarlayamama, ses tonunu ayarlayamama davranışlarını sergiledikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin okuma eylemine karşı sergiledikleri davranışlara ilişkin alan notlarından örnekler Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8.

Öğrencilerin Okuma Eylemine Karşı Sergiledikleri Davranışlara İlişkin Alan Notlarından Örnekler

Ö. N.	Alan Notlarından Örnekler
Ö1	Parmak kaldırmıyor, kalemle oynuyor. Okurken heyecanlanıyor, kekeleyor. Normalde konuşurken öğrencinin kekeleymediği görülüyor. Okuma esnasında kitapla mesafesi sürekli değişiyor. Metni okurken sıranın üzerindeki kitapla oynuyor, kalkıp oturuyor. (4.H.) Öğretmenin “Arkadaşının kaldığı yerden okumaya devam eder misin?” sorusu üzerine arkadaşının kaldığı yeri doğru olarak gösteriyor. Okuyamadığı kelimedede “ne” diyor. Metni okurken zorlandığı kısımlarda durarak kelimeyi arkadaşlarının söylemesini bekliyor. Metni kısık sesle okuyor. (7.H.)
Ö2	Okuma esnasında kitapla mesafesi uygun. Metni okurken gergin olduğu gözleniyor, kaşlarını çatıyor. Metnin bir cümlesini iki defa okuyunca “Ayy! Orayı okudum.” diyerek hatasını düzeltiyor. Başını okuduğu kelimenin satırdaki pozisyonuna göre hareket ettiriyor. (2.H.) Okuyan arkadaşını takip ediyor. Metni okumak için parmak kaldırmadı. Metni okumakta zorlanıyor, sık sık telaffuz hataları yapıyor. Yeni karşılaştığı kelimeyi ilk önce içinden okuyor, bu durum onun okuma akıcılığına zarar veriyor. Metni okurken kitaba çok yaklaşıyor. Metni okuma sırasında ses tonu kısık. Okumakta zorlandığı kelimelerde sınıftan yardım bekliyor. (7.H.)
Ö3	Metinde bazı kelimeleri okumakta zorlandığı için iki defa okuyor, bu hatanın sıklıkla yapılması okumanın akıcılığını olumsuz etkiliyor. Metni okurken hızlı okuyor bu yüzden bazı kelimeleri atlıyor ayrıca ses tonu kısık. Okuma yapan arkadaşlarını takip etmiyor. (7.H.) Metni okumak için parmak kaldırmıyor. Okuyamadığı kelimedede duraklamalar yapıp okuyamadığı kelimeyi arkadaşlarının söylemesini bekliyor. Metin boyunca yapılan duraklamalar okuma akıcılığını etkiliyor. Okurken ses tonunu sınıfın duyabileceği düzeyde ayarlayamıyor. Okumasını bitirdiğinde rahatlıyor, arkasına yaslanıp gülümsüyor. Okuyan arkadaşlarını takip etmiyor, öndeki arkadaşıyla konuşuyor. (8.H.)
Ö4	Metni okurken zorlanıyor, okuyamadığı kelimelerde arkadaşlarının okuyamadığı kelimeyi söylemesinden rahatsız oluyor. Okurken okumakta zorlandığı kelimelerde sıraya çok yaklaşıyor. (3.H.) Metni okurken ses düzeyi sınıfın duyabileceği seviyede. Metni okumak için parmak kaldırmıyor. Öğretmen metni okumasını söylediğinde şaşkın bir tavır sergiliyor. Okuma yaparken kitabın sayfalarıyla oynuyor, kalemle kitabı karalıyor. Okuyan arkadaşlarını takip etmiyor, kitabın sayfalarını karıştırıyor. (8.H.)

İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bu çalışmanın ikinci araştırma sorusu “Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin yaptıkları okuma hataları nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırma problemine yanıt bulmak amacıyla literatürden hareketle okuma sırasında yapılan hatalar belirlenmiştir. Şekil 2’de belirtilen okuma hatalarına göre inceleme yapılmıştır.

Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin Türkçe dersi işleniş sürecinde yaptıkları okuma hatalarına ilişkin tutulan alan notlarının bir örneği Tablo 9’deki gibidir:

Tablo 9.

Ö3’ün Okuma Sırasında Yaptığı Okuma Hatalarıyla İlgili Alan Notları

Gözlem Alan Notu - Ö3’ün okuma sırasında yaptığı okuma hataları

Ortam: Sınıf 6/A

Gözlemci: Araştırmacı

Gözlemcinin Rolü: Okuma güçlüğü çeken öğrencinin yaptığı okuma hatalarının gözlemi

Zaman: Gözlemin 9. haftası

Gözlem Süresi: 10 dk.

Açıklayıcı Notlar	Yansıtıcı Notlar
1. Öğretmen derse başlıyor. Okutulacak metnin adı “1 Kişi=?” metni.	-Ö3 metnin 237 kelimesinden oluşan bir okuma yapıyor.
2. Öğretmen tarafından metin sınıftaki öğrencilerden bazısına okutuluyor. Metni okuyacak öğrenci seçilirken öğretmen öğrencilere “Metni kim okumak istiyor?” sorusunu yöneltiyor. Okumak isteyen öğrenciler parmak kaldırıyor.	-Ö3 belirlenen okuma hatalarından “ekleme, ters çevirme, telaffuz hataları” başlıklarında hata yapmıyor. -Ö3 “da çıkıyor, babamın, kocaman, elinden, tutup, misafirliğe, giderken, sık sık, başımı, kaldırıp, gökyüzüne” kelimelerini okumadan geçiyor.
3. Öğretmen metni okuyacak öğrenciyi seçtikten sonra sınıftan arkadaşlarını takip etmesini istiyor.	“bu, zan, kurabiyesine, bakardım, ayı, en, onlu, ben, dahası, beni, onları” kelimelerini ise okuması sırasında tekrar ediyor.
4. Öğretmen metni okuyan öğrencinin okuması sırasında metnin bir yerinden sonra başka bir öğrenciyi okuması için görevlendiriyor. Öğretmen Ö3’ü arkadaşının kaldığı yerden devam etmesi için görevlendiriyor.	-Ö3 “bazen (2), incir, ağacından, ehemmiyetim” kelimelerinin yerine “benzer, beyaz, inip, açacağından, emniyetim” kelimelerini okuyor. Yirmi kelimedede harf hatası yaparak okuyor. Yapılan hatalar genellikle kelimelerin eklerinde yapılıyor. Kırk dört kelimeyi ise heceleyerek okuyor. Ö3 noktalama işaretlerinde gerekli duraklamaları uygun bir biçimde yapmıyor bu durum metnin anlamına etki ediyor. Ö3 metni okurken bazı yerlerinde metni parmakla takip ederek okurken bazı yerlerde metni parmakla takip etmiyor.

Öğretmen tarafından ders sırasında öğrencilere metnin tamamı değil bir kısmı okutulmuştur. Tablo 10’da metinlerdeki öğrencilere okutulan kelime sayıları verilmiştir.

Tablo 10.

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Okudukları Metinler ve Kelime Sayıları

Hafta	Okunan Metin	Metindeki Kelime Sayısı	Okunan Kelime Sayısı			
			Ö1	Ö2	Ö3	Ö4
1	Yaştan Gileyliyim	170	117	117	117	117
2	Finlandiya'dan	468	206	238	218	172
3	Ak Sakallı Bilge Dede	738	207	196	207	174
4	Türk Askerinin Cesareti	291	152	152	149	149
5	Aslanla Fare	109	109	109	109	109
6	Bir Dünya Bırakın	77	79	79	79	79
7	Gazi'yi Görmeye Gelen Ana	419	216	173	163	163
8	Ben Mustafa Kemal'im	141	141	128	128	128
9	1 Kişi=?	576	230	149	237	149
10	Hoca ve Üç Âlim	314	314	166	166	166

Tablo 11.

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Metni Okurken Yaptıkları Atlayıp Geçmeler

Öğrenci	Hafta	Okuma Hatası – Atlayıp Geçme	f	
Ö1	1	yirmi, yaşımda	2	
	2	bir, kâğıt, bedii, karşısında, kalbim, çarptı	6	
	3	bu, yoksul, ne, yapmamı, istiyorsun, demiş	6	
	5	o	1	
	6	el ele (3), verin, çocuklar	5	
	7	seversen, gene, yapıp, getiririm, benim	5	
	8	volkan, olurum, Erzurum'u, Sivas'ı, benden, sorun, göklere, hırçın, bu	9	
	9	ve en, ediyordu, ben, ha, yokluğum	6	
	10	Hoca'ya, Hoca, de ve	4	
	Ö2	4	Silah, getirin	2
9		mimar, Sinan, yapan, insanlar	4	
Ö3	1	ben, on, beş, yirmi, yaşımda, o	6	
	2	on, bir, odaya, çıktık, yeşil, taze, dallardan, henüz, dinmiş, bir, yağmurun, son, damlaları, serpiliyor, dört, yanında, uzayıp, giden, ağaçlık, yolların, bitiminde, beyazlar, giyinmiş, gençler, görünüyor, bahçeden, dağılan, kuş, sesleri, adaya, bir, musiki, rüyası, yaşatıyor, en, yüksek, bir, yapı, zevkiyle, kurulmuş	40	
	3	kibirlerir, bir, iş	3	
	4	bizim, tarafta, hala, sizin, komutanınız, diyordu	6	
	6	el, ele, biz, bir	4	
	7	dolu	1	
	9	-da çıkıyor, babamın, kocaman, elinden, tutup, misafirliğe, giderken, sık, sık, başımı, kaldırıp, gökyüzüne	13	
	10	tüm	1	
	Ö4	2	şimşir, bu, lokantalara, bahçelere, bir, genç, kız, kendi, kendisine, gelir, yemeğini, yer, kitabını	13
		6	el, ele	2

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma

Ö1 dördüncü haftada Ö3 beş ve sekizinci haftalarda atlayıp geçme hatası yapmamışlardır. Ö2 yalnızca dördüncü ve dokuzuncu Ö4 ise ikinci ve altıncı haftalarda okuma hataları yapmıştır. Ö1 ve Ö3 okurken oldukça fazla atlayıp geçme hatası yapmışken Ö2 ve Ö4'ün hataları çok azdır.

Belirlenen okuma hatalarından bir diğeri ise "ekleme"dir. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin "ekleme" hataları Tablo 12'de verilmiştir. Öğrenciler iki tür ekleme yapmıştır. Biri hece düzeyinde diğeri ise kelime düzeyindedir. Hece düzeyindeki eklemelerde öğrencinin kelimeyi okuyuş şekli kelimenin yanında parantez içinde verilmiştir. Metinde olmadığı hâlde eklenen kelimeler de doğrudan verilmiştir.

Tablo 12.

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Metni Okurken Yaptıkları Eklemeler

Öğrenci	Hafta	Okuma Hatası - Ekleme	f
Ö1	1	kırk (kırık)	1
	2	aransa (arasında)	1
	3	komşu (komşuları), genç (gençler)	2
	4	Avustralya (Avustralya'ya), sen getir (sen git getir)	2
	7	peyniri (peyniriydi), ve, dedi	3
	9	ikinci (ikincisi), bir	2
	10	kıl	1
Ö2	1	gülürüm (gülütürüm)	1
	2	sokaklarda (sokaklardaki), yapmak (yapamak), elbet (elbette)	3
	10	diye	1

Ö1 on hafta boyunca okuduğu kelimelerin on ikisinde; Ö2 beşinde eklemeler yapmıştır. Ö3 ve Ö4 ise on hafta boyunca okudukları kelimelerin hiçbirinde eklemeler yapmamıştır. Tablolara bakıldığında görülmektedir ki okuma güçlüğü çeken öğrenciler "atlayıp geçme" okuma hatasını "ekleme" okuma hatasından daha çok yapmıştır.

Belirlenen okuma hatalarından bir diğeri ise "tekrar etme"dir. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin "tekrar etme" hataları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13.

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Metni Okurken Yaptıkları Tekrar Etmeler

Öğrenci	Hafta	Okuma Hatası – Tekrar Etme	f
Ö1	1	kavurga, dün, olmuş, seğirttiğim, kâh, sanki, bu, aşka, dört, duygular	10
	2	tramvaya, başlarında, ellerine, iğrenmedim, ne de Helsinki'nin, dinmiş, bitiminde, dağılan, sestem, güzelliğin, yıkandı, her, yerlere	15
	3	kadınla, varsıl, eğlendirecek, insanlar, delikanlıya, ben de titreye, boşuna, iş, işten	11
	4	teğmen, biz, Avustralyalılar, bizim, tarafta	5
	5	büyük, küçük, masalım, bulurum, toprakla, bakmış, pençesinde, bırakmış, edebileceği, etmiş, işte, bereket, fare, usta, kemirmekle, bir	16
	6	el, ele, vatan, barış	4
	7	şehitlerimizin, mezarlarını, isteyebilirim, ondan, sağ ol, onu, görmeden, ölürsem, bulacağım, Atatürk'ün, gözleri, dolu, dolu, olmuştu, Gökçen, insan, heybesinden, ineğimin, ellerimle, beğendiğini, anamızı, burada, iki, gün, konuk, edin	26
	8	duydum, kıvanç, benliğimde	3
	9	ayın, şeklini, babamın, bakardım, uydusuymuş, öğrendim, onları	7
	10	memleket, alimler, yolları, onlar, oturup, tartışılacak, onlara, hocayı, onlara, mizah, dünyasının, nüktedanlığın, sultanı, haber, esasını, eşeğine, binip, yerdir, nereden, eksik, tavsiye, ederler, yanı, hoca, gökte, bunu, edebilirsin,	40

	inanmıyorsanız, soru, sormaktan, o, hoca, sakalımın, o, kadardır, tekrar, sorar, sizin, üstadın	
Ö2	1 kocalıktır, yalnız, başımda, dün, yiyerek, derse, sanki, meylim, beş, kemiş, atta, vurup, seğirttiğim	13
	2 değil, park, bahçeler, içimi, boya, lekesi, şık, kitap, onu, basamağı, on, iki, saçları, altın, eğilmiş, inanamadım, kuaföre, en, ne	19
	3 kulübeye, varlığıyla, kibirlenir, kırk, para, benim, canımsa, ne, yapmam, göle, evde, düşünmüş, havanın, göl, kıyısına, ortasında, öylece	17
	4 Avustralya, görev, yapan, her, getirsin, gereği	6
	5 masalım, toprakla, boşuna	3
	6 el, ele	2
	7 kadının, yanına, Ata'nın, başını, saldı	5
	8 benimle, coşar	2
	9 yanında, herkes, için, sabahları, selamlaştığım	5
	10 alimlerle, tartışılacak, düzenlenir, sorunuz, varsa, cevaplamaya	6
Ö3	1 elliye, bu, sanki, kavurga, seğirttiğim, sanki, hani, ne	8
	2 kurulmuş, uzun, köşklerin, balkonlarından, renk, renk, çiçekler, uzanmış, çiçek, toprak, kokusundan, renkten ve herkesin, damlaları	15
	3 oğlu	1
	4 yaralı, birbirlerine	2
	5 bulurum, bakmış, bir, fare, aslan, bırakmış, gitmemiş, kükremiş, yetişmiş, kükremekle	10
	6 oynaya, biz	2
	7 sayesinde, ol, adama, duygulandığı, belliydi, görüyorsun, vefalı	7
	8 kanat, ben	2
	9 bu, zan, kurabiyesine, bakardım, ayı, en, onlu, ben, dahası, beni, onları	11
	10 memleket, düşer, büyük, yanı, hoca, davet, edilir, hocaya, sorunuz, neresidir, daha, sonra	12
Ö4	1 kocalıktır, arana, düşür, hani, ne, yapışırız, geçtikçe, işliyor, odur, çocukluğuma	10
	2 Helsinki'yi, dolaşyoruz, beyaz, dinleniyor, masalarda, yetişmiş, taktıkları, boyacısı, bebekleştiren, inanamadım	10
	3 gözetir, yargıcın, gölde, kalmasına, sözünde, vermediğini, varsıl, sabaha, ikisini, haklı, çocuk, yine, beni, buyur	14
	4 savaşında, Avustralyalılar, sürdürdüğü, bir, Arıburnu, siperler, taraflar, biriniz	8
	5 ben, masalım, bulurum, edebileceği, çıkayım, kemirmekle, incecik, kopunca, güçten	9
	6 -	0
	7 rastladık, merhaba, dedi, sahibiyim, benim	5
	8 bir, millet, kök	3
	9 ilkokul, gibiydi, benzetiyordum, bakıp, derdim, babamın, dokurken, şaşırmazdı, özeldim, bu, yeryüzündeki, dahası, ufacık, ehemmiyetim, haberdardım, olanlar	16
	10 yerlerdeki, oraya, uyarak, başında, nereden, yerine, sorunuz	7

“Ters çevirme” okuma hatasıyla ilgili gözlem notları incelendiğinde okuma güçlüğü çeken dört öğrencinin de 10 hafta boyunca okudukları metinlerin hiçbirinde “ters çevirme” hatasını yapmadıkları tespit edilmiştir.

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma

İncelenen diğer bir okuma hatası ise “yanlış sözcük okuma”dır. Kelimenin metindeki şeklinin yanında parantez içinde öğrencilerin kelimeyi okudukları şekli verilmiştir.

Tablo 14.

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Yaptıkları Yanlış Sözcük Okumalar

Öğrenci	Hafta	Okuma Hatası – Yanlış Sözcük Okuma	f
Ö1	1	rişelerimiz (gişeler)	1
	2	kasketleri (kastaleri), yolcularla (yolculuk), dallardan (adalarda), dinmiş (biniş), gençler (geçenler), şiirin (şirin), dolaştık (boşattık), boşalan (dolaşan)	8
	3	kibirilenir (kabirilenir), kırk (kırık), girer (gider), niçin (nesin), olanları (onları), tez (zaten), dönmüş (döndü)	7
	4	genel (gelen), cephesindeydi (cephanesi), biriniz (bizim)	3
	5	bırakmış (bakmış), yetişmiş (yetermiş)	2
	6	-	0
	7	görmeden (görmekten), attan (atam)	2
	8	Anafartalar’da (Antalya’da), önlerinde (öneminde), ufkunda (uğrunda), gölünün (çölün), vapur (vapun)	5
	9	balkonda (kaybolan), dışarı (başarı), özeldim (özledim)	3
	10	gezdikleri (gezerler), yerlerdeki (yerleri), başında (dışında), eksik (eski), ve (ise)	5
Ö2	1	kırk (kırık), elliye (eliyle), sanki (sakin), kamış (kadar), seğirttiğim (sevdiği), duygular (duyular), çocuğuyum (çocukluğuyum), aşka (akşam), hevese (hevesle)	9
	2	eksik (eski), genç (geçen), şimşir (şimdi), kenarında (kendi), kocaman (çok ama), konmuş (koşmuş), yeniyor (yiyorlar), masalarda (evlerde), ev (genç), taktıkları (takılar), yepyeni (yemeni), boyası (bayağısı), boyalı (boylu), bekleşiyor (bekleşiyor), eğilmiş (değişmiş)	15
	3	komşuları (konuşmaları), varsıl (varsa), komşu (konuşmuş), komşularının (konuşmalarının), alay (alıay), edermiş (denemiş), gereksinim (değerlimi), eğlenmek (değerlenmek), eğer (değer), dediğimi (değdiğimi), sevinmiş (vermiş), öneriye (öğrenciye), meşale (mesele), demiş (diye), alanları (olarak), nedir (denir)	16
	4	karşı (kari), olan (onları), çarpışmalar (rahatlamıştı), oluyordu (yoruldu), çatışmadan (çatısında), çekildiler (geçtiler), kalmış (karşolaşmış), açıkta (çokta), biriniz (biz), gidip (gibi), cesareti (ceseti)	11
	5	bakmış (başlamış), pençesinde (pencere), ormandan (ordan), düşmüş (yakalanmış), yetişmiş (yerleşmiş), başlamış (başka), hayır mı kalır (ayrılmış), da (daha)	8
	6	-	0
	7	görmem (göndermem), görmeden (göğsünde), kurtaran (kuran), giceleyin (gideceğim), ordan oraya (ortada)	5
	8	Anafartalar’da (Antalya’da), volkan (ufuk), Van (vatan), vapur (vatan)	4
	9	İbn-i Haldun (İbrahim)	1
	10	sözü (şöyle)	1
Ö3	1	ki (kim), kırk (kırkı), kalıpdır (kalpdır)	3
	2	başlarında (başkalarına), tertemiz (lekesizce), yolcularla (yolculuklarla), şiirin (şirin), göğsünde (gözünde), aransa (arasında), olan (onlar)	7
	3	öneride (önlerinde), bulunmuş (buluşmuş), adam (ama), girer (geri ver), orada (onları), sonunda (sonra), düşünmüş (düşmüş), meşale (meşal), gölde (gölge), olanları (onları), işten (işte), yedi (yine)	12

	4	biz (bir), Avustralyalılar (Ağustos), katılmış (kalmıştı), getir (git)	4
	5	de (den), imdada (imanda), kemirmekle (kemiklerine), başlamış (başlığı)	4
	6	-	0
	7	dolu (doldu), koşturan (çok duran), ana oğul (Anadolu)	3
	8	Anafartalar'da (Antalya'da), Van (vatan), göl (çöl)	3
	9	bazen (benzer), bazen (beyaz), incir (inip), ağacından (açacağından), ehemmiyetim (emniyetim)	5
	10	binip (bir)	1
Ö4	1	kamış (kaşın), dünün (dügünün), işliyor (içliyor)	3
	2	eksik (eski), yemyeşil (yemişil), başı (bazı), eğilmiş (gelişmiş), şaşkın (şaşırp)	5
	3	vermediğinden (yemediğinden), kentimizin (kendimizin), gölde (gölge), niçin (hiç), boynu (buynu), ileri (elleri), kentın (kendin)	7
	4	cephesindeydik (cephanesindeydik), cehennemi (cephanemi), çatışmadan (tartışmadan), yavaş (yapışmalar), getir (git)	5
	5	pençesinde (penceresinde), bu (bir), hem (hemen)	3
	6	-	0
	7	belli (beri)	1
	8	ufkunda (uğrunda), dalgaları (dağlarını), hoş (çok), gurur (çınar)	4
	9	yeryüzündeki (yüzyıldaki)	1
	10	devirde (evde), adetleri (adaletleri)	2

Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okumalarında yaptıkları harf hataları Tablo 15'te gösterilmiştir. Öğrencinin kelimeyi okuyuş şekli parantez içinde verilmiştir.

Tablo 15.

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Yaptıkları Harf Hataları

Öğrenci	Hafta	Okuma Hatası – Harf Hataları	f
Ö1	1	basırım (basarım), başımda (başıma), oynasır (oynarmış), kalıpdır (kalpdir), meylim (neylim), üzülen (üzen), elle (ele), omzumda (omuzda), atta (ata), kınayamam (kınarım), seğırttiğim (serittiğim), duyabiliyorum (duyabiliyorum)	12
	2	başlarında (başlarda), birer (bir), bileti (bilet), üzerine (üzerinden), köprüden (köprülerden), serpiliyor (serpiyor), bitiminde (bitimde), görünüyor (görüyor), suya (suyla), göğsünde (gözünde), serpmeye (serpmeye)	11
	3	kibirlerir (kabirlerir), kırk (kırık), girer (gider), niçin (nesin), olanları (onları), tez (zaten), dönmüş (döndü)	7
	4	teğmen (tağmen), yaralılar (yarlılar), biri (bir), istemiyorum (istiyorum)	4
	5	pençesinde (pençesine), kemirmekle (kemirerek)	2
	6	çocuklara (çocuklar)	1
	7	mezarlarını (mezarlarının), benziyon (benziyor), yaşlı (yaşı), gittik (gidiyor), açıp (açtı), ondan (onda), aradığını (aradığın), oğul (oğlu), adama (adam), insanımızdır (insanlarımızdır), ellerimle (ellerine)	11
	8	dağların (dağlara), uyanır (uyanar), martılarla (martılar)	3
	9	sanırdım (sanardım), arasından (arasında), şeyim (şeyden), benzetiyordum (benziyordu), etmekt (ettik), çıkınca (çıkan), eminim (emin), başımı (başına), bakardım (bakarım), ehemmiyetim (ehemmiyet)	10

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma

	10	memleket (memlekete), meydanda (meydana), öğrenci (öğrenciler), alimin (alim), binip (bindiği), alimin (alim), eşeğini (eşeği), inanmıyorsanız (inanıyorsanız), sakalımın (sakalımda), kılları (kıllar), zekasına (zekâsı)	11
	1	sanırdım (sanardım), başımda (başımdan), kalıpdır (kalıplar), gittiğim (gittim), atta (ata), vurup (vurduk), duyabiliyorum (duyabiliyorum), neylim (neyleyim), düşür (düşerek)	9
	2	ağaçların (ağaçlar), yolların (yollar), ağaçlarının (ağaçlarına), şemsiyelerinin (şemsiyenin), altına (altından), kızları (kızlar), önlerine (önlerinde), önlükler (önlükleri), lokantalara (lokantalar), kitabını (kitap), basamağa (basamak), birinin (birinci), boyacısı (boyalayıcısı), iş (iş), giyinmiş (giymiş), dizleri (dizi), parıldıyor (parlıyor), inanmadım (inanmış), gülüştük (gülüşürken), karşılaştığım (karşılaştığı), kızların (kızlar), durduklarına (durdukları), gösterişsiz (gösteriş), boyanmadığı (boyandığı)	24
	3	edecek (ederek), görürmüş (görmüş), delikanlıya (delikanlıyla), istemediğin (istediğin), paraya (para), duyduğunuzu (duyduğunuz), yapmamı (yapmam), girer (girerek), üşürüm (üşümüş), soğuşuna (soğuk), boyu (boyunca), annesine (annesi), geçmişmiş (geçmiş), kalmışmış (kalmıştı), altını (altın), rahatlarınız (rahatlar)	16
	4	karşı (karı), olan (onları), çarpışmalar (rahatlamıştı), Avustralyalılar (Avustralya), sizleri (sizle), savaşlarına (savaşında), sürdürdüğü (sürdüğü), intibaları (intibalı), Arıburnu (Arburnu), siperler (siperle), kadardı (kadar), taraflar (tarafta), siperlerine (sipere), meydanındaydı (meydanında), tarafta (tarafımızda), inlemeler (inlemeleri), biri (bir), siperlerden (siperler), yüzbaşıyı (yüzbaşı), askerler (askerleri), birbirlerine (birbirleri), istemiyorum (istiyorum), varsa (var), diyorlar (diyor), sizin (size), diyordu (diyor)	26
Ö2	5	ben (benden), bulurum (bulunur), isteyene (isteyen), canına (canlı), farenin (fare), aslana (aslan), edebileceği (edeceği), günün (gün), birinde (bir), çıkayım (çıkmayı), derken (demiş), ağlar (ağ), kükremiş (kükreyip), usta (ustaya), iş (işte), kükremekle (kükremeyle), kemirmekle (kemirgen), dişlerini (dişleriyle), kopunca (koparınca)	19
	6	çocuklara (çocuklar), göklerde (göklerden), gözyaşlarıyla (gözyaşından)	3
	7	kadına (kadın), rastladık (rastlamıştı), inerek (inerken), neden (ne), topraklar (toprakların), nereden (nereye), köylerinden (köyden), aliverip (aldı), geldim (geldiğim), isteğin (istediğin), kadının (kadın)	11
	8	hatunla (hatunda), uzanır (uzanan), Erzurum'u (Erzurum'da), sorun (sorulur), toprağını (toprağında), türküsünü (türkü), dağların (dağlarını), denince (deyince), içimden (içim), göklere (göklerde), yükselirim (yükseldim), gölünün (gölünden), kalesinin (kalesinden), coşkun (coşarım), salmışım (saldım), topraklarına (toprağına), mayısta (mayıs)	17
	9	yaşayanlara (yaşamlara), gelecek (gelecekte), nesillere de (nesillerde), etmiyor (ediyor), hayat (hayata), kendisini (kendisi), dünyaya (dünya), hastalandığımda (hastalığımda), arkadaşım (arkadaşlarım), yaptıran (yapmaları), satan (satma), tutan (tutanlar)	12
	10	onlara (onlar), ederler (eder), alimin (alim), söylerler (söyler), der (dedi), sorar (sordu), padişahın (padişah), sarayının (saraya), der (dedi), bunu (bu), sorar (sordu), inanmıyorsanız (inanmıyorsanız), başlayın (başla), tarafa (tarafını), gelebilirsiniz (gel), gökteki (gökten)	16
Ö3	1	sanırdım (sanırım), basırım (basarım), başımda (başıma), omzumda (omuzda), gittiğim (gitmiş), atta (ata), duyabiliyorum (duyabiliyorum),	14

	çocuğuyum (çocuğuyla), hevese (heves), gülürüm (gülüyorum), gençlikten (gençlikte), elle (ele), derine (derin), onlar (onlara)	
2	giyinmişler (giymişler), kızı (kız), yere (yer), gevezelik (gevezelik), bizi (biz), oraları (oralar), boşalan (boşlan), yıkandı (yıkandım), yolu (yol), yerlere (yerler), inceliği (inceliğini), kalbim (kalbi), yeniden (yeni), insanlara (insanları), anlatan (anlatmış)	15
3	kulübeye (kulübe), edermiş (etmiş), onları (onlar), kendisine (kendi), görürmüş (görmüş), istemediğin (istediğin), canımsa (canım), dediğimi (dediğim), yapmamı (yapmış), istiyorsun (istiyor), kalırsan (kalırsa), olurum (olur), oğlunu (oğlu), iyice (iyiye), kadının (kadın), olmamış (olmuş), geçmişmiş (geçmiş), geçer (geç)	18
4	Mehmetçiğe (Mehmetçik), savaşta (savaş), intibaları (intibalar), yüreğimde (yüreğime), siperler (siperin), kadardı (kadar), çatışmadan (çatışma), çekildiler (çekildikleri), meydanındaydı (meydandı), biri (bir), birbirlerine (birbirine), istemiyorum (istiyor), varsa (var), diyorlardı (diyorlar), komutan (komutanları), kızgınlıkla (kızgınla), getirin (getir), onu (o)	18
5	canına (canı), yere (yer), kimin (kim), farenin (fare), aslana (aslan), iyilik (iyiliği), canını (canı), günün (gün), birinde (birbirinde), çıkayım (çıkış), ormandan (ormanda), ağlar (ağların), dişlerini (dişleri), işletmeğe (işlemeye), kopunca (kopacağı)	15
6	çocuklara (çocuklar), gözyaşlarıyla (gözyaşları), yazalım (yazılmış)	3
7	bizi (biz), duyunca (duyacağını), çiğnetmedi (çiğnetmeyi), düştüm (düştü), dönerek (dönerken), insanımızdır (insanımızdan), kadının (kadın), yere (yer), fırlatıp (fırlattı), görülecek (görünce), insanı (insan), biri (bir), dolaş (doldu), ağlıyorlardı (ağlıyordu), onun (onunla)	15
8	Çanakkale'de (Çanakkale), önlerinde (önlere), cihana (cihan), toprağını (toprağına), gölünün (gölünde), martılarla (martıların)	6
9	sınıfta (sınıfa), ışıklı (ışık), gibiydi (gibi), benzetiyordum (benzetiyorum), oluyordu (olurdu), balkonda (balkondan), derdim (derim), çıkınca (çıkacak), benimle (beni), dururdu (duruyordu), gökyüzündeki (gökyüzü), arasından (arasında), yaşlarımda (yaşlarımdan), beni (ben), etmiyormuş (ediyormuş), benim (beni), yaşlarımda (yaşlarda)	17
10	yerlerdeki (yerlerde), alimlerle (alim), onlara (onlar), dünyasının (dünyasına), nüktedanlığın (nüktedanlığının), alimin (alim), eşeğine (eşeğinin), geleneğe (geleceğe), söylerler (söyleyerek), eşeğimin (eşeğim), yerdir (yerde), bunu (buna), oradan (orada), yıldızların (yıldızlar)	14
1	sanırdım (sandım), basırım (basarım), derse (ders), atta (ata), duyabiliyorum (duyabiliyorum), yaşımı (yaşına), dağa (dağda), ağaçlar (ağaçları), oynar (oynamış)	9
2	ağaçların (ağaçlar), kenarında (kenarda), şemsiyelerinin (şemsiyelerin), altına (altında), kızlar (kız), önlükler (önlükleri), gazetesini (gazetenin), giyinmiş (giymiş), karşısına (karşıma), geçtim (geçmiş)	10
3	komşusuyla (komşuyla), birisidir (birisiydi), paranı (parasını), sağlayacaktır (sağlayacak), çağırılmış (çağırdı), kendini (kendisini), sabaha (sabah)	7
4	sıcaklıkla (sıcaklıktan)	1
5	kıyamamış (kıyamam)	1
6	gözyaşlarıyla (gözyaşları), uçurtmalara (uçurtma), çocuklara (çocuklar), güneşe (güneş)	4
7	kadına (kadın), attan (atan), nereden (nerede), mi (misin), topraklar (toprakların), köylerindenim (köylerimdeyim), bittiği (bitti), kişiyi (kişi), geldimdi (gelmişti), duruyom (duruyorum), isteğin (istediğin)	11

Ö4

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma

8	ellerim (elimi), söylerim (söyleyim), dağların (dağlarının), göklere (gökle), yükselirim (yüksel), kalesinin (kalenin), dalgaların (dalgalarının), doğarım (doğan)	8
9	sanırdım (sanıyordum), sınıfta (sınıf), benzetirdim (benzetiliyordu), etmeyi (etmeyi), yürürdüm (yürüdüm), dururdum (dururum), arkadaşımı (arkadaşım), yerimde (yerime), derdim (dedim), ehemmiyetim (ehemmiyet), evrende (evren), insanın (insan), dünyadan (dünya), göstericiydiler (gösterecektiler)	14
10	tartışmalar (tartışılardı), dünyasının (dünyanın), sarayının (sarayı), alimin (alim), eşeğine (eşeğini), eşeğimin (eşeğim)	6

Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin metinleri okurken yaptıkları telaffuz hataları incelendiğinde öğrencilerin metin okumalarında bu hatayı çoğu zaman yapmadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerden Ö1 "r" sesini "y" şeklinde çıkarmaktadır. Bu da kelimeleri yanlış telaffuz etmesine sebep olmaktadır. Ö1 1. hafta okuduğu metinde geçen kâh sözcüğünü kah şeklinde telaffuz etmiştir. Ö1 4. hafta okuduğu metinde geçen hâlâ ve cehennemî sözcüklerini hala ve cehennemi olarak telaffuz etmiştir. Ö3 1. hafta okuduğu metinde geçen kâh sözcüğünü kah şeklinde telaffuz etmiştir. Diğer öğrenciler (Ö2, Ö4) ise okumaları sırasında herhangi bir telaffuz hatası yapmamıştır.

İncelenen diğer bir okuma hatası ise öğrencilerin kelimeleri okurken heceleyerek okuma yapmalarıdır. Bununla ilgili gözlem sonuçları Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16.

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Metni Okurken "Heceleme" Yaptıkları Kelimeler

Öğrenci	Hafta	Okuma Hatası - Heceleme	f
Ö1	1	nezil, yaşımı, neylim, yürek, kopup, velvele, çocukluğuma, yiyerek	8
	2	biletçiler, lacivert, bunlar, terbiyeli, ellerine, gözüm, ilişti, gevezelik, etmeleri, Helsinki'nin, yerlerinden, derin, uzayıp, bitiminde, dağılan, musiki, zevkiyle, başım, sanki, yıkandı, köşelerine, kıyılarına, medeni, yükseğine, kalbim	25
	3	evlerinde, varlıklı, komşuları, varsıl, komşularının, eğlendirecek, insanlar, delikanlıya, bende, gereksinim, duyduğunuz, biraz, üşürüm, düşünmüş, ayazına, gölün, titreye, boşuna, eline, bakmış, duruyor, düşünmüş	22
	4	anlattıkları, katılmış idim, tarafın, intibaları, sıcaklıkla, yüreğimde, kadardı, cehennemi, yavaş yavaş, feryatlar, inlemeler, siperlerden, biraz, gereği, cesareti, getirin	18
	5	dememeli, masalım, bulurum, isteyene, aslan, toprakla, kıyamamış, gitmemiş, bereket, fare, imdada, başlamış, ilmek, ağdan, öfkeden	15
	6	gözyaşlarıyla, barış, ulaşsın, şarkımız, yazalım, sevgili	6
	7	ondan, istediğimiz, buralara, defa, ediver, ellerini, bulacağım, dolu dolu, dönerek, heybesinden, beze, Atatürk'e, Gökçen, vefalı, buralara, şaşkına, değneği, ellerine, görülecek, manzaraydı, ağlıyordu, insanı, kurtarıcı, biri, kurtarılan, sarmaş, ineğimin, getirdim, beğendiğini, köşke, oradakilere, anamızı, burada, kendisine	35
	8	kartal, olurum, hatunla, destan, Sütçü İmam'a, çelik, olurum, kükrerim, karşı, teknil, türküsünü, yalçın, Karadeniz'in, Bandırma, vapurunun, güneşle, doğarım, Türk'üm, maviliklerde, benliğimde, hürriyet, istiklal	22
	9	kurabiyesine, şeklini, etmeyi, kocaman, elinden, gökyüzüne, misafirliğe, bahçe, ayda, mekik, dokurken, aniden, şaşırılmazdı, dururdu, öğrendim, dünyanın, uydusuymuş, onları, bile, sıradan, önemsiz, ehemmiyetim, varlığım, haberdardım	24

	10	onlar, tartışılacak, şöhretli, araştırmaya, onlara, mizah, nüktedanlığın, hocayı, sarayının, yanı, iletildikten, esasını, geleneğe, adetleri, sohbetin, açarak, yerdire, şaşırarak, gökteki, sorar, eşeğimin, edebilirsin, sayabilirsiniz, olabilirsiniz, yıldızları, sormaktan, sakalımın, soru, bundan, nüktedanlığına, şaşırırlar, üstadın	32
	1	kocalıktır, basırım, kavurga, yiyerek, derse, nezil, yürek, arana, meylim, çocukluğuyum, gülürüm, kınayamam, kendim, yattım, uyku, görüm	16
	2	yeşil, dinleniyor, okuyor, güneşleniyor, lokantalar, yetişmiş, kendisine, lokantalara, kendi, gelir, gazetesini, görmedim, saygısız, belli, birinci, kenarında, iskemlesi, kundura, saçları, inanmadım, ağırbaşlı, dudaklarında, boyanmadığı	23
	3	kulübeye, varlığıyla, kibirlenir, onları, delikanlıya, istemediğın, düşünmüş, geçer	8
	4	Avustralya, cephesindeydik, siperle, feryatlar, inlemeler, getir, getirsin	7
	5	toprakla, oynuyormuş, incecik,ilmek, sabır, güçten, öfkeden, yaman	8
Ö2	6	oynaya, çocuklar, dünya, ıslanmış, olmasın, gelin	6
	7	Gazi, kadının, Ata'nın, bakarak, hafif, sesle, sabısı, sahibiyim, bekçisiyim, milletinin, malıdır, söyleyecek, başını, Sincan'ın, köylerindenim, yetiştiği, kavruk, birindeyim, bindirdi, gönderdi, harbinde, memleketi, gavurdan, durdum, böyle, vurup, duruyom	27
	8	kalkan, olurum, kükrerim, cihana, karşı, teknil, söylerim, Bandırma, vapurunun, güvertesinde, benimle, düdüğünde, dalgaları, sesinde, Samsun, ufkunda, dalgalarla, büyürüm, Türk'üm, gurur, duydum, kıvanç	22
	9	etmekle, eşimiz, kişidir, Farabi, Cemil, Meriç, Cahit, Zarifoğlu, insanlığa, olmasa, gönderen, sabahları, selamlaştığım, yetiştiren, etmez mi	16
	10	Hoca'nın, devirde, nüktedanlığın, tavsiye, düzenlenir, iletildikten, esasını, cevaplamaya, açarak, asasıyla, eşeğini	11
	1	nezil, seğırttiğim, neylim, yürektir, düşür, dağa, gönlümdeki, duygular, çocuğuyla, kınayamam, bazen, görüm, gençlikte, üzülen, yapışırız, yaşımız, geçtikçe, rişelerimiz, velvele, oynasır, tırmanır, çocukluğuma	22
	2	biletçiler, kadındı, kostüm, kasketleri, bunlar, terbiyeli, birer, gözüm, ilişti, tiksınmedim, iğrenmedim, tramvay, Helsinki'nin, yerlerinden, oraları, düzgün, kayalık, kurulmuş, köprüden, geçerek, toprak, renkten, başım, döndü, güzelliğın, gerçek, ülkesine, ürperdim, göklerden, temiz, herkesin, toprağı, parklar, Finlinin, kimsesiz, köşelerine, kıyılarına, gezdik, dolaştık, atılmış, meyve, terbiyenin, bedii, duygunun, çıkmış, Finlerin, serpilmeye, yağmur, damlaları, döne döne, bıraktık	52
Ö3	3	kadınla, benzeyen, birlikte, yaşıyorlarmış, varlıklı, komşuları, komşu, varlığıyla, eğlendirecek, basit, delikanlıya, gereksinim, duyduğunuz, sevinmiş, üşürüm, dondurucu, soğuşuna, aldırmmamış, titreye, boşuna, kararınca, meraklanmış, oğlu, olanları, anlatmış, annesine, sabaha, zaten, gölde, bırakıp, dönmüş	31
	4	karşı, bahtıyarlığına, teğmen, olarak, yapan, anlattıkları, tanıdık, sevdik, Çanakkale, savaşlarına, teğmen, rütbesiyle, sürdürdüğü, edindiğim, intibalar, yüreğimde, Arıburnu, cephesindeydik, korkunç, çarpışmalar, oluyordu, silah, sesleri, kesilmişti, taraflar, yavaş, yaralıları, ölüler, feryatlar, inlemeler, yaralı, açıkta, imdat, kurtarın, gereğı, komutan, getirsin, bağıırıyor	38
	5	masalım, bulurum, bakmış, kıyamamış, güçten, öfkeden, bırakmış, gitmemiş, aklına, kurtarmış, kükremiş, durmuş, usta, yetişmiş, kükremekle, hakkından, hayır, sabır	18

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma

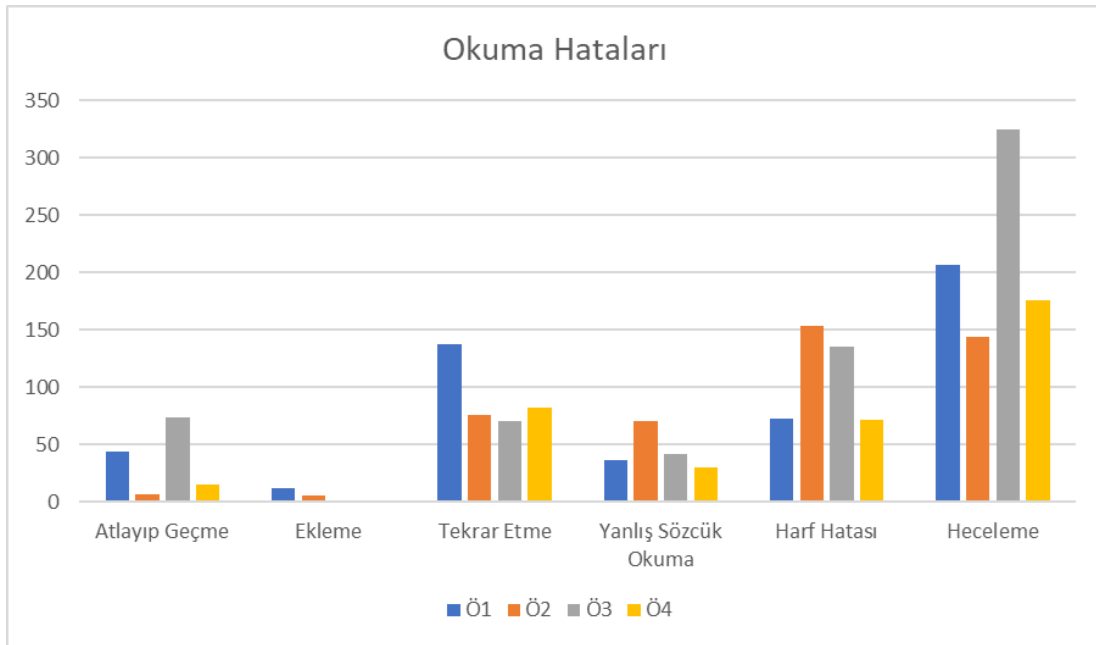
	6	oynaya, ulaşsın, güneş ve aya, üstüne	6
	7	tövbe, isteyebilirim, vatanımızı, elinden, şehitlerimizin, mezarlarını, onlara, sayesinde, istediğimiz, buralara, görmek, görmeden, gözlerim, ediver, Paşa'yı, olmuştu, uygulandığı, belliydi, görüyorsun, Gökçen, işte, bizim, köylüm, vefalı, anamdır, yaşlı, anacığım, gökte, aradığını, rüyalarını, süsleyen, buralara, karşında, değneği, ellerine, sarıldı, manzaraydı, ikisi, ağlıyordu, kurtarıcı, kurtarılan, yaşlı, Ata'nın	43
	8	İmam'a, ufkunda, çelik, kalkan, kükrerim, sönmeyen, teknil, türküsünü, yalçın, denizlerin, denince, kanat, açmak, geçer, göklere, ihtişamı, Karadeniz'in, güvertesinde, benimle, yüreğim, düdüğünde, dalgaların, güneşle, ufkundan, dalgalarla, salmışım, Anadolu, topraklarına, mayısta, büyürüm, Türk'üm, kıvanç, maviliklerde, tutuşur, benliğimde	35
	9	sanırdım, sınıfa, bazen, oluyordu, etmekt, balkonda, gökyüzüne, bakıp, işte, bakardım, inip, dokurken, şaşırtmak, oyuncağımı, arkada, şimdi, kendimle, belirgin, özeldim, değerliydim, eminim, mühim, onlu, öğrendim, dünyanın, uydusuymuş, gökyüzünde, gezegenler, gözlerim, göremiyormuş, olduğumu, anlamıştım, üzülmüştüm, önemsiz, kendimi, kişiydim, ehemmiyetim, kaybolmuş, kocaman, evrende, varlığım, yirmili, insanın, haberdardım	44
	10	memleket, gezdikleri, türlü, tartışılar, düşer, tartışılacak, şöhretli, araştırmaya, başarılar, mizah, nüktedanlığın, ederler, padişahın, sarayının, düzenlenir, haber, iletildikten, esasını, alarak, gelir, uyararak, edilir, başında, hocaya, cevaplamaya, açarak, neresidir, asasıyla, biliyorsun, inanmıyorsanız, ölçmeye, gelebilirsiniz, şaşıarak, çekilir, gökteki, yıldızların	36
	1	kocalıktır, kavurga, nezil, arana, gönlümdeki, yapışırız, yaşımız, geçtikçe, rişelerimiz, odur, velvele, tırmanır, çocukluğuma	13
	2	Helsinki'yi, şemsiyelerin, konmuş, masalarda, yetişmiş, önlükler, insanı, açar, saygısız, görmedim, basamağa, iskemlesine, boyacısı, bekleşiyor	14
	3	komşusuyla, iddiayı, yetimin, kalmasına, sözünde, vermediğini, varsıl, haklı, bükük, yine, beni, biraz, üzülme, yavrum, yan, buyur, varlıklı, yargıcı, kentin, buyur	20
	4	savaşında, teğmen, Avustralyalılar, Gelibolu'da, tanıdık, rütbesiyle, tarafın, mertçe, sürdürdüğü, Arıburnu, taraflar, çekildiler, kalmış, siperlerden, komutan	15
	5	masalım, başka, bulurum, isteyene, yürekliymiş, edebileceği, çıkayım, bereket, kemirmekle, incecik, hakkından, kopunca, güçten	13
Ö4	6	açın, ulaşsın, yazalım, sevgili	4
	7	rastladık, duralayıp, sabısı, sahibiyim, milletin, buranın, söyleyecek, Sincan'ın, köylerindenim, otun, kavruk, mıhtar, Ankara'ya, gönderdi, başını, ağrıttım, harbinde, gavurdan, kurtaran, ölmeyeyim, aliverip, giceleyin, bilemediğimden, birden	24
	8	Anafartalar'da, kartal, önlerinde, uzanır, kalkan, kükrerim, karşı, volkan, teknil, türküsünü, ihtişamı, Bandırma, vapurunun, güvertesinde, millet, vapur, ufkundan, dalgalarla, misali, büyürüm, maviliklerde, benliğimde, hürriyet, istiklal	24
	9	ilkokul, ışıklı, gibiydi, bakıp, babamın, bakardım, bahçe, kapısına, benimle, mekik, dokurken, şaşırmazdı, özeldim, mühim, dünyanın, acı, dahası, göremiyormuş, ufacık, sıradan, hissetmişim, ehemmiyetim, olabilirdi, yirmili, olabileceğinden, haberdardım, olanlar	27

10	memleket, yerlerdeki, yolları, Hoca'nın, şehirde, oturup, tartışılacak, şöhretli, başlarlar, nüktedanlığın, sultanı, günlerden, iletildikten, uyararak, edilir, âlimin, sorunuz, ayağının, bastığı, nereden, inanmıyorsanız, gökteki	22
----	--	----

Öğrencilerin yaptıkları okuma hatalarının toplamına bakıldığında Tablo 17'deki gibi bir sonuç çıkmaktadır.

Tablo 17.
Okuma Hataları

Okuma Hatası	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4
Atlayıp Geçme	44	6	74	15
Ekleme	12	5	0	0
Tekrar Etme	137	78	70	82
Yanlış Sözcük Okuma	36	70	42	31
Harf Hatası	72	153	135	71
Heceleme	207	144	325	176

Şekil 3. Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin Yaptığı Okuma Hataları

Okuma güçlüğü çeken ortaokul öğrencilerinin kelime düzeyinde yaptıkları okuma hataları karşılaştırıldığında yukarıdaki Tablo 17 ve Şekil 3'te görülmektedir ki en fazla yapılan okuma hatası hecelemedir. Hecelemeyi sırasıyla harf hatası, tekrar etme, yanlış sözcük okuma, atlayıp geçme ve ekleme takip etmektedir. Okuma hatalarından ters çevirme ise hiç yapılmamıştır. Telaffuz hatalarının ise oldukça az yapıldığı gözlenmiştir.

Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin metni okurken noktalama işaretlerine genelde dikkat etmedikleri tespit edilmiştir. Noktalama işaretlerinde uygun duraklamalar yapmamaktadırlar. Bu da metnin anlamını bozmaktadır. Ö1 9. haftada okuduğu "1 Kişi=?" isimli metindeki "...oluyordu. Bazen de..." kısmını "...oluyordu bazen de" şeklinde sanki nokta yokmuş gibi okumuştur. Benzeri durumlar metnin tamamına yansımaktadır. Ö1 7. haftada okuduğu "Gaziye Görmeye Gelen Ana" metninde geçen "...bu. İkisi..." kısmını "...bu ikisi..." şeklinde sanki nokta yokmuş gibi okumuştur. Ö2 4. hafta okuduğu "Türk Askerinin Cesareti metninde" "...getirsin! Askerler..." kısmını "...getirsin askerler..." şeklinde sanki ünlem işareti yokmuş gibi okumuştur. Ö2 9. hafta okuduğu "1 Kişi=?" isimli metindeki "...ben. Çok

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma

değerliydim...” bölümünü “...ben çok değerliydim...” şeklinde sanki nokta yokmuş gibi okumuştur. Ö3 2. hafta okuduğu “Finlandiya’dan” metnindeki “...candan gülüştük... Kendi kendime sordum...” bölümünü “...candan gülüştük... Kendi kendime. Sordum...” şeklinde sanki nokta varmış gibi duraklayarak okumuştur. Ö3 3. hafta okuduğu “Ak Sakallı Bilge Dede” metnindeki “...soğanlar toplatmış. Avlunun bir köşesine...” bölümünü “...soğanlar toplatmış avlunun bir köşesine...” şeklinde nokta yokmuş gibi okumuştur. Ö4 3. hafta okuduğu “Ak Sakallı Bilge Dede” metnindeki “...diye sormuş. Varsıl komşu, kendini şöyle...” bölümünü “...diye sormuş varsıl komşu kendini...” şeklinde sanki nokta ve virgül yokmuş gibi okumuştur. Ö4 5. hafta okuduğu “Aslanla Fare” isimli metinde “...canını kurtarmış. Günün birinde aslan...” kısmını “...canını kurtarmış günün birinde aslan...” şeklinde sanki nokta yokmuş gibi okumuştur. Noktalama işaretlerine dikkat etmeme hatası öğrencilerin hepsinde ve okunan metinlerin genelinde gözlemlenmiştir. Hepsine yer vermek mümkün olmadığından yapılan hatalar örneklendirilmiştir.

Öğrencilerin okumalarında yaptığı parmakla takipler Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18.

Öğrencilerin Okumalarında Yaptığı Parmakla Takipler

Hafta	Okunan Metin	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4
1	Yaştan Gileyliyim	Yaptı	Yaptı	Yaptı	Yaptı
2	Finlandiya’dan	Yaptı	Ara ara yaptı	Yaptı	Yapmadı
3	Ak Sakallı Bilge Dede	Yaptı	Yapmadı	Yapmadı	Yaptı
4	Türk Askerinin Cesareti	Yaptı	Yaptı	Yapmadı	Yaptı
5	Aslanla Fare	Yaptı	Yapmadı	Yaptı	Yaptı
6	Bir Dünya Bırakın	Yaptı	Yapmadı	Yapmadı	Yaptı
7	Gazi’yi Görmeye Gelen Ana	Yaptı	Yapmadı	Yapmadı	Yapmadı
8	Ben Mustafa Kemal’im	Yaptı	Yapmadı	Yapmadı	Yaptı
9	1 Kişi=?	Yaptı	Yaptı	Ara ara yaptı	Yapmadı
10	Hoca ve Üç Âlim	Yaptı	Yaptı	Yaptı	Yaptı

Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

“Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okumasına sınıfın tepkisi nedir?” şeklindeki araştırma probleminde yanıt bulmak amacıyla araştırmacı tarafından on haftalık gözlem notlarından oluşturulan kodlar ve temalar Tablo 19’da görülmektedir.

Tablo 19.

Öğrencilerin Okumalarına Sınıfın Tepkisi

Tema	Kod	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4
Sıkılma	Farklı şeylerle meşgul olma	9	8	8	9
	Okumak için parmak kaldırma	1	1	1	0
	Metni sessizce kendi okuma	0	0	1	0
Okumaya Tepki	Arkadaşının okumasını istememe	2	0	1	0
	Hızlı olmasını isteme	9	4	0	0
	Yüksek sesle okumasını isteme	0	0	0	0
Yanlış okumaları düzeltme	Takip etmeme	6	5	4	4
	Yanlış okumaları düzeltme	9	9	6	10

Sınıftaki arkadaşlarının öğrencilerin okumalarına tepkisi; sıkılma ve okumaya tepki temalarında toplanmıştır. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okumalarına diğer arkadaşları en fazla farklı şeylerle meşgul olma, takip etmeme, yanlış okumaları düzeltme davranışlarını göstermişlerdir. Öğrencilerin okumalarına sınıf arkadaşlarının verdiği tepkilere ilişkin alan notlarından örnekler Tablo 20’deki gibidir.

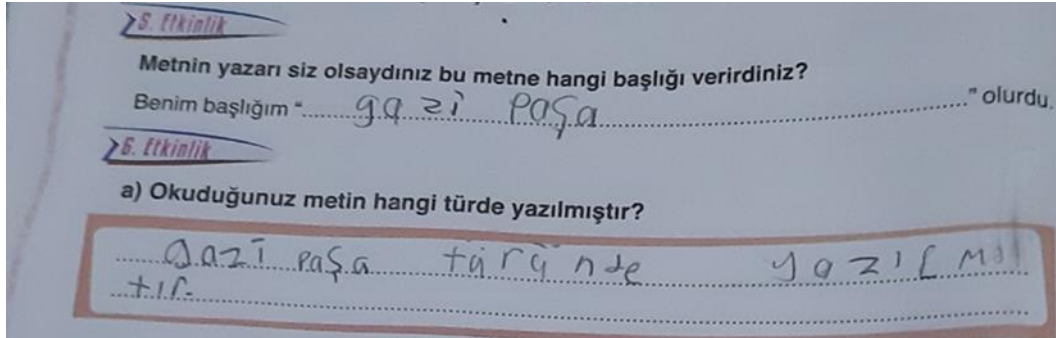
Tablo 20.

Öğrencilerin Okumalarına Sınıfın Tepkisine İlişkin Alan Notlarından Örnekler

Ö. N	Alan Notlarından Örnekler
Ö1	Öğretmen okuması için Ö1'e söz verdiğinde sınıftan "Offf!" sesleri yükseliyor. Ö1'in okumasını takip etmek yerine kalemlikleriyle oynayanlar var. (4.H.) Ö1'in okuması bitmeden sınıftan okumak için parmak kaldıranlar var. 27 kişilik sınıfta sadece yedi öğrenci arkadaşının okumasını takip ediyor. (5.H.) Arkadaşlarından "Biraz daha hızlı okusana" sesleri yükseliyor. (7.H.)
Ö2	Ö2'nin okuması bitmeden sınıftan okumak için parmak kaldıranlar var. (5.H.) Arkadaşlarının telaffuz yanlışları sonrası sınıf gülüyorlar. (7.H.) Ö2'nin okuması sırasında sınıf sık sık düzeltmeler yapıyor. (9.H.)
Ö3	Ö3 metni okurken sınıfta bazı arkadaşları metni sessiz okuma yöntemiyle kendi kendine okuyor. (4.H.) Öğretmen okuması için Ö3'e söz verdiğinde sınıftan "Yaaa!" sesleri yükseliyor. Sınıfta birbiriyle konuşanlar var. (9.H.) Ö3'ün okumasını takip etmek yerine kitap, kalem, oyuncakla oynayanlar var. (10.H.)
Ö4	Ö4'ün okumasının uzun sürmesinden sınıfın rahatsız olduğu görülüyor. Sınıf Ö4'ün okuması sırasında gürültü yapıyor. (1.H.) Ö4'ün okuması sırasında yaptığı kelime hataları birkaç arkadaşı tarafından düzeltiliyor. (8.H.) Sınıfın bir kısmı Ö4'ün okumasını takip ederken bir kısmı takip etmeyip birbiriyle konuşuyor. (9.H.)

Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bu çalışmanın dördüncü araştırma sorusu "Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin ders kitaplarındaki okuma etkinliklerini yapabilme durumları nasıldır?" şeklinde belirlenmiştir. Bu araştırma sorusunu yanıtlamak amacıyla öğrencilerin ders kitaplarından okuma anlama etkinliklerine ilişkin görüntüler alınmış ve incelenmiştir.

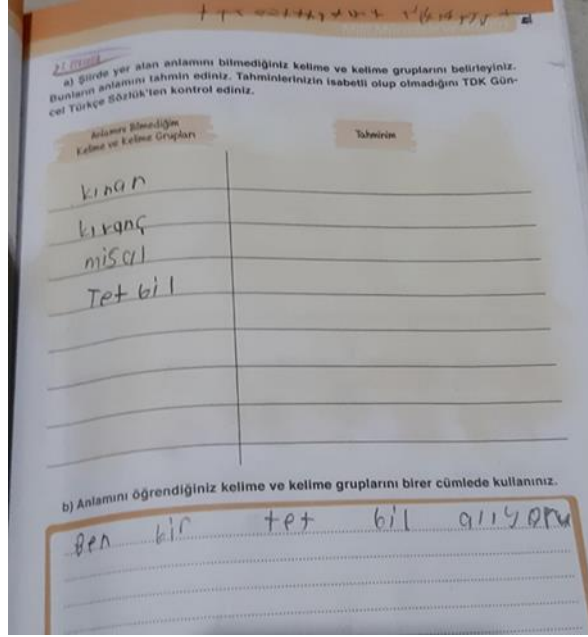

Fotoğraf 1. Ö1'in Ders Kitabından Alınan Görüntü

Görüntü, çalışmanın yedinci haftasında öğrencilere okutulan "Gazi'yi Görmeye Gelen Ana" metninin etkinliklerinden alınmıştır. Beşinci etkinliğe cevap olarak verilen "Gazi Paşa" başlığı metnin içeriğini kapsayan bir başlık değildir. Altıncı etkinlikte ise metnin türü doğru olarak yazılamamıştır. Ö1 okuma anlama kazanımlarından metnin içeriğine göre başlık bulmayı ve okuduğu metnin türünü ayırt etmeyi gerektiren kazanımlara erişememiştir.

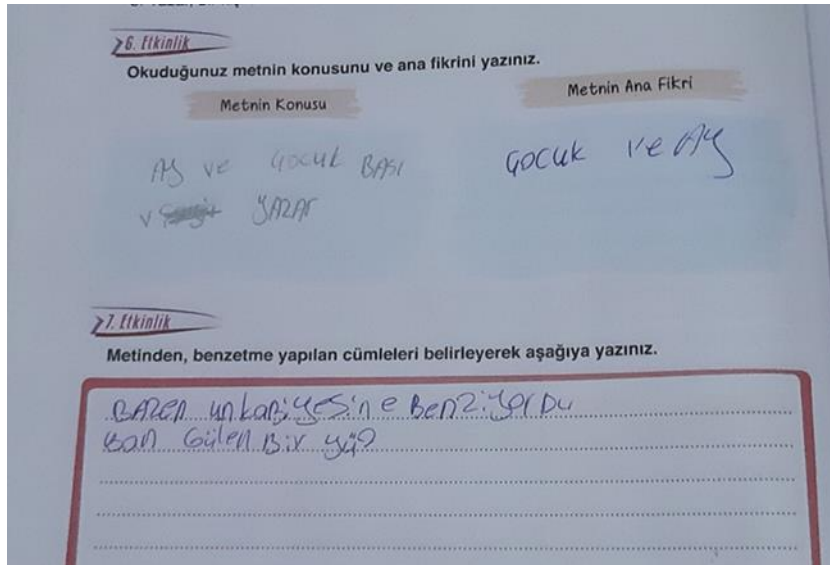

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma

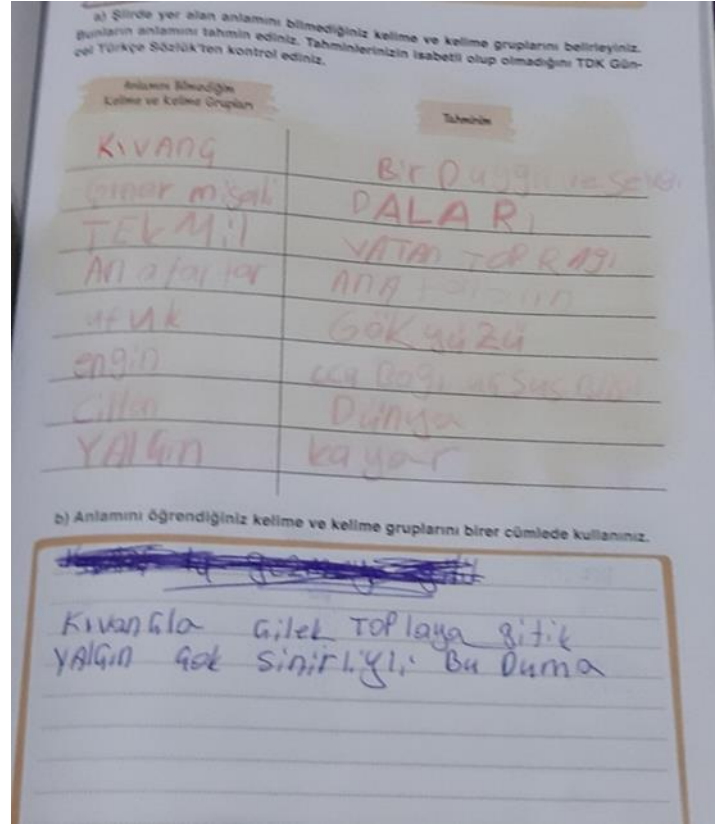
Fotoğraf 2. Ö1'in Ders Kitabından Alınan Görüntü

Görüntü "Ben Mustafa Kemal'im" adlı metnin etkinliklerinden alınmıştır. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder, kazanımına yönelik olan bu etkinlikte Ö1 bilmediği kelimelerin anlamını tahmin edememiş ve bu kelimelerle cümle kuramamıştır.

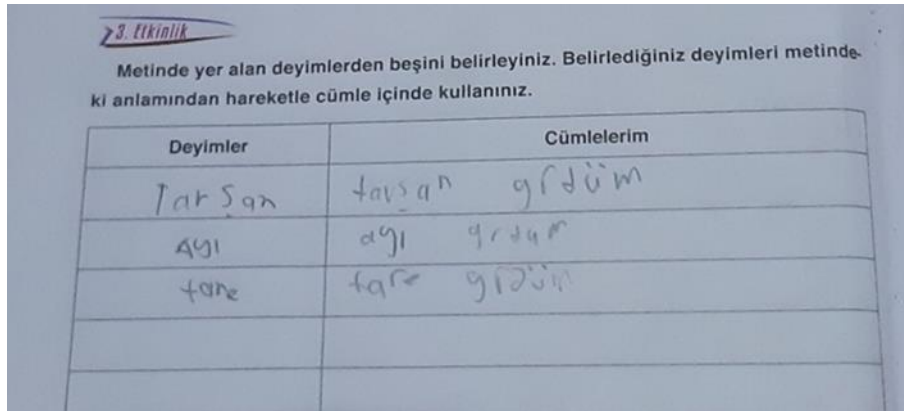
Fotoğraf 3. Ö2'nin Ders Kitabından Alınan Görüntü

Görüntü "1 Kişi=?" metninin ders kitabındaki etkinliklerinden alınmıştır. Etkinlikler okuma anlama kazanımlarından "Metnin konusunu ve ana fikrini bulur." ile "Metindeki söz sanatlarını tespit eder." kazanımlarına yöneliktir. Ö2 etkinlikteki soruları yanlış cevaplamıştır.

Fotoğraf 4. Ö2'nin Ders Kitabından Alınan Görüntü

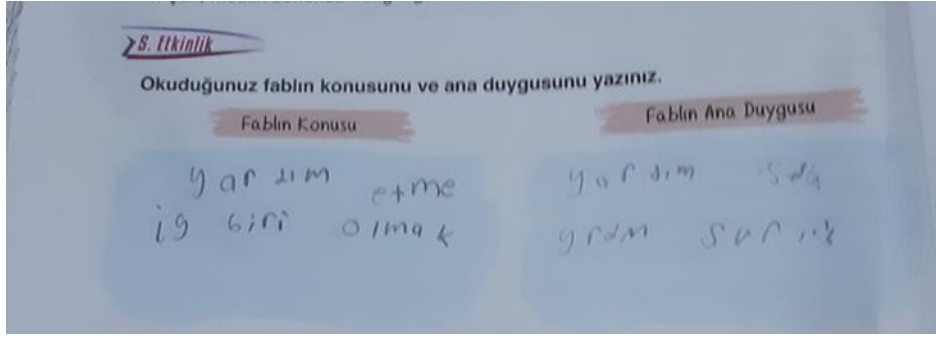
Görüntü okuma güçlüğü çeken öğrencilere okutulan “Ben Mustafa Kemal'im” adlı metnin etkinliklerinden alınmıştır. Okuma anlama kazanımlarından metnin bağlamından yola çıkarak “Sözcük ve sözcük gruplarının anlamını tahmin eder.” kazanımına yönelik bir etkinliktir. Ö2 anlamını bilmediği sekiz kelimedenden cihan ve kıvanç kelimelerinin anlamını doğru tahmin etmiştir. Diğer kelimelerin anlamını ise yanlış tahmin etmiştir. Ö2'nin kurduğu cümleler de metnin bağlamına uygun değildir.

Fotoğraf 5. Ö3'ün Ders Kitabından Alınan Görüntü

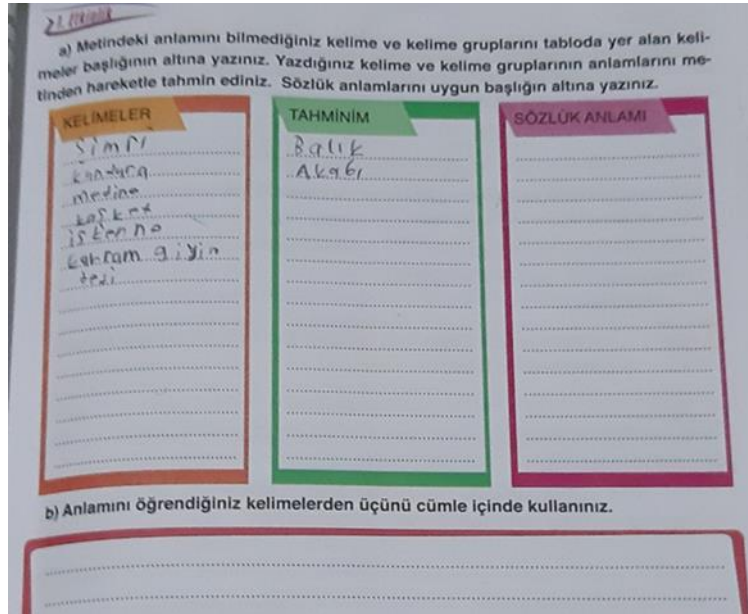
Görüntü okuma güçlüğü çeken öğrencilere okutulan “Aslanla Fare” adlı metinden alınmıştır. “Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.” kazanımına yönelik bir etkinliktir. Ö3 bu etkinliği doğru bir şekilde yapamamıştır. Bu durum Ö3'ün belirtilen okuma anlama kazanımına erişemediğini göstermektedir:

Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Okuma Güçlükleri: Gözlem Odaklı Bir Çalışma

Fotoğraf 6. Ö3'ün Ders Kitabından Alınan Görüntü

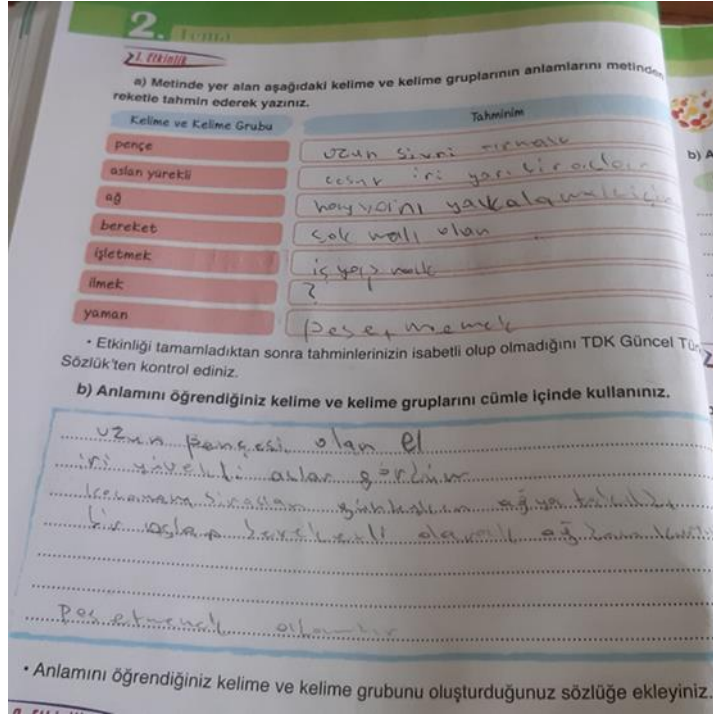
Görüntü okuma güçlüğü çeken öğrencilere okutulan "Aslanla Fare" adlı metnin ders kitabındaki etkinliklerinden alınmıştır. "Metnin konusunu ve ana düşüncesini bulur." kazanımına yönelik bir etkinliktir. Ö3 fablin konusunu yardım etme, iyi biri olmak şeklinde bulmuştur. Fablin ana duygusunu ise yardımseverlik olarak bulmuştur. Ö3'ün verdiği cevaplar doğrudur.

Fotoğraf 7. Ö4'ün Ders Kitabından Alınan Görüntü

Görüntü okuma güçlüğü çeken öğrencilere okutulan "Finlandiya'dan" adlı metinden alınmıştır. "Metnin bağlamından yola çıkarak anlamını bilmediği kelimenin anlamını tahmin eder." kazanımına yönelik bir etkinliktir. Ö4 bu etkinliği doğru bir şekilde yapamamış, ayrıca kelimeleri cümle içinde kullanmamıştır.

Görüntü okuma güçlüğü çeken öğrencilere okutulan "Finlandiya'dan" adlı metinden alınmıştır. "Metnin bağlamından yola çıkarak anlamını bilmediği kelimenin anlamını tahmin eder." kazanımına yönelik bir etkinliktir. Ö4 bu etkinliği doğru bir şekilde yapamamış, ayrıca kelimeleri cümle içinde kullanmamıştır.

Fotoğraf 8. Ö4'ün Ders Kitabından Alınan Görüntü

Görüntü, "Aslanla Fare" adlı metinden alınmıştır. Etkinlik iki bölümden oluşmaktadır. Etkinliğin "a" bölümünde öğrencinin metinden alınan kelimelerin anlamını tahmin etmesi istenmiştir. Ö4 "pençe" ve "ağ" kelimelerinin anlamını doğru tahmin etmiştir. Fakat "aslan yürekli" kelime grubu ile "bereket, işlemek, ilmek, yaman" kelimelerinin anlamını doğru tahmin edememiştir. Etkinliğin "b" bölümünde ise anlamı öğrenilen kelimelerle ilgili cümle kurulması istenmiştir. Ö4 bu bölümde bağlama uygun cümleler kuramamıştır.

Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Beşinci araştırma problemi "Okuma güçlüğü çeken ortaokul öğrencilerinin Türkçe ders kitabındaki metinleri işleyiş sürecinin öncesinde ve sonrasında yapılan ön test ile son test puanları arasındaki durum nasıldır?" şeklinde belirlenmiştir. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin yaptıkları okumalar 10 hafta boyunca on ders saati gözlemlenmiştir. Ancak öğrencilerin okumalarını geliştirmek için müfredat doğrultusundaki ders süreci haricinde herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Çalışmanın başında okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma düzeylerini tespit etmek için Akyol (2010) tarafından uyarlanan "Hata Analiz Envanteri" kullanılmıştır. Öğrencilerin Hata Analiz Envanterinden aldığı puanlar çalışma grubu kısmında gösterilmiştir. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin hata analiz envanterinden aldığı puanlar ön test olarak kabul edilmiştir. On haftalık okuma süreci sonunda öğrencilere ilk hafta okutulan metinler tekrar okutulurken hata analiz envanterine göre aldıkları puanlar hesaplanmıştır. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma düzeylerinde değişiklik olup olmadığı ve ön test son test puanlarının anlamlılık değerleri incelenmiştir.

Tablo 21'de verilen AP kısaltması alınan puan anlamına gelmektedir. MP ise alınabilecek maksimum puanı göstermektedir. TP kısaltması ortam ölçeği, seslendirme ölçeği ve anlama sorularından oluşan hata analiz envanterinden alınan toplam puanı ifade etmektedir.

Tablo 21.

Okuma Güçlüğü Çeken Öğrencilerin İlk Okuma ve Son Okumalarının Karşılaştırılması

		Ortam Ölçeği		Seslendirme Ölçeği		Anlama Soruları		Hata Analiz
		AP/MP	%	AP/MP	%	AP/MP	%	Envanteri
Ö1	İlk okuma	50/150	33	135/145	93	5/15	33	121
	Son okuma	124/245	51	248/329	75	7/15	46	171
Ö2	İlk okuma	278/530	52	505/696	72	3/12	25	143
	Son okuma	196/295	66	366/483	76	0/12	0	141
Ö3	İlk okuma	104/245	42	195/368	53	3/15	20	114
	Son okuma	272/585	46	299/709	42	2/15	13	101
Ö4	İlk okuma	38/130	29	88/189	46	4/15	26	101
	Son okuma	68/165	41	126/152	83	5/15	33	156

Son okumada hata analiz envanterinden Ö1 171, Ö2 141, Ö3 101, Ö4 156 puan almıştır. Öğrencilerin aldığı puanların 180'in altında olması öğrencilerin okuma düzeyinin ilk okumalarında da son okumalarında da endişe düzeyinde olduğunu göstermektedir. Ö1 ve Ö4'ün son okuma puanlarında artış görülse de okuma düzeyleri endişe düzeyinde kalmıştır.

Tablo 22.

Öğrencilerin İlk Okuma ve Son Okuma Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Değerleri

İlk Okuma-Son Okuma	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıralar	2	1,50	3,00	-0,73	0,46
Pozitif Sıralar	2	3,50	7,00		

Okuma güçlüğüne yönelik müfredat sürecinde 4 öğrencinin süreç öncesi ve süreç sonrası okuma düzeyleri arasında bir fark olup olmadığını ortaya koymak için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi yapılmıştır. Testin sonucuna göre okuma güçlüğü çeken öğrencilerin ilk okuma puanlarıyla on hafta boyunca devam eden Türkçe dersi işleniş süreci sonrasında yaptıkları son okumaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($z=-0.73$, $p>0.05$).

Bu durum Millî Eğitim Bakanlığının Türkçe dersi işleniş sürecine göre yapılan okuma etkinliklerinin okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma düzeylerini yükseltmede yeterli olmadığını göstermektedir. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma seviyelerini iyileştirmek için ek müdahaleler yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada okuma güçlüğü çeken ortaokul öğrencilerinin yaşadığı okuma güçlüklerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Okuma güçlüğü çeken altıncı sınıf öğrencilerinin okuma düzeyleri "endişe" düzeyindedir. Dağ (2010) okuma güçlüklerinin giderilmesi için 3P metodu ve boşluk doldurma tekniğinin kullanımıyla ilgili yaptığı çalışmasında okuma güçlüğü yaşayan bir öğrencinin okuma düzeyini araştırmış ve öğrencinin okuma düzeyinin endişe düzeyinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yüksel (2010) de okuma güçlüğü yaşayan bir beşinci sınıf öğrencisinin okuma düzeyini belirlemek amacıyla hata analiz envanteri uygulamış ve öğrencinin okuma düzeyinin endişe düzeyi olduğunu tespit etmiştir. Okur ve Öztürk (2018) okuma yeteneğini geliştirmek için grafiksel sembollerin kullanımıyla ilgili ilkökul düzeyinde yapmış oldukları çalışmalarında okuma güçlüğü çeken bir öğrencinin okuma düzeyinin endişe düzeyinde olduğunu tespit etmişlerdir. Okuma güçlüğüne ilişkin çalışmalarda çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin genellikle endişe düzeyinde olduğu görülmektedir. Çalışmaların genelinde okuma güçlüğü çeken ilkökul öğrencileriyle çalışılırken bu çalışmada ortaokulda öğrenim gördüğü halde hala okuma güçlüğü çeken öğrenciler hedeflenmiştir.

Bu çalışmanın birinci alt problemi okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma sırasında yapmış oldukları davranışların tespit edilmesidir. Öğrencilerin okuma sırasında sergilemiş olduğu

davranışlardan okumak için istekli olma, okurken kitapla mesafesini doğru ayarlama, okuyan arkadaşını takip etme, ses tonunu iyi ayarlama, okurken rahat olma kodlarına ulaşılmıştır. Ulaşılan bu kodlar “istendik davranışlar” isimli temada değerlendirilmiştir. “Okumaya karşı tutum” temasındaki öğrenci davranışları ise okumak için parmak kaldırmama, öğretmenle göz göze gelmeme, heyecanlanarak stres yapma, okurken kaşlarını çatmadır. Öğrencilerin “okurken sergilenen davranışlar” teması altında yer alan davranışları zorlanma, anlamsız ve gereksiz sesler çıkarma, çokça yutkunma, akıcı okuyamama, nefes nefese kalma, okuma mesafesini doğru ayarlayamama, ses tonunu ayarlayamama, okurken dikkatini dağıtacak hareketler yapmadır. Öğrencilerin “okuma sonrası davranışlar” temasındaki davranışları ise okuma bitince rahatlatma, okuyan arkadaşlarını takip etmeme, ders kitabını evde unutmadır. Gözlemlenen davranışlar içinde ise en fazla okumak için parmak kaldırmama, zorlanma, akıcı okuyamama, okuma mesafesini doğru ayarlayamama, ses tonunu ayarlayamama, okurken dikkatini dağıtacak hareketler yapma davranışları öne çıkmaktadır. Çeliktürk Sezgin ve Akyol (2015), yapmış oldukları çalışmalarında okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma esnasında kafa hareketleri yaptıkları sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin okuma sırasında kafalarını sağa sola, öne arkaya hareket ettirdiklerini ve bu durumun öğrencilerin okudukları metne odaklanmalarını engellediği sonucuna ulaşmışlardır. Demirtaş Şenel ve Baştuğ (2020) ise okuma etkinlikleri sırasında okuma güçlüğü çeken öğrencilerin sıkılganlık gösterdikleri ve okuma etkinliklerine katılmak istemedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma esnasında sergiledikleri davranışlardan okurken dikkatini dağıtacak hareketler yapma ve okuma sırasında sıkılganlık gösterme çalışmaların benzer bulgularıdır. Bu çalışmada bahsedilen çalışmalardan farklı olarak okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma sırasında bazı istendik davranışlar da sergilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın ikinci alt problemi okuma güçlüğü çeken öğrencilerin yaptıkları okuma hatalarını tespit etmektir. Okuma güçlüğü yaşayan ve ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin sözcüğü okumadan atlayıp geçme, okuduğu kelimeye harf, hece ekleme ya da okuduğu cümleye kelime ekleme, sözcüğü arka arkaya okuyarak tekrar etme, metindeki sözcüğü yanlış okuma, okuduğu kelimeye harf hatası yapma, okuduğu kelimeyi yanlış telaffuz etme, metni okurken heceleyerek okuma, metnin noktalama işaretlerine dikkat etmeme, metni okurken kelimeleri parmakla takip etme gibi okuma hatalarını yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bir diğer sonuç ise kelime düzeyinde yapılan hatalara bakıldığında en çok yapılan okuma hatasının heceleme olduğudur. Hecelemeyi sırasıyla harf hatası, tekrar etme, yanlış sözcük okuma, atlayıp geçme ve ekleme okuma hataları takip etmektedir. Yüksel (2010) okuma güçlüğü yaşayan bir beşinci sınıf öğrencisiyle yaptığı çalışmada öğrencinin okumalarında akıcı okuyamama, sözcüğü devamlı tekrarlayarak ve heceleyerek okuma, sözcüğü ya da cümleyi okumadan geçme, okuma sırasında ilaveler yapma, hatalı okuma, okuduğu kelimeyi parmakla izleme ve sallanarak okuma hatalarını yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Kuruoğlu ve Şen (2018) okumakta zorluk çeken ortaokul öğrencilerinin yaptıkları okuma yanlışlarını belirlemeye yönelik çalışmalarında okuma hatalarını düşürme, ekleme, değiştirme olmak üzere üç başlıkta toplamıştır. Kardeş İşler ve Şahin (2016) bir ilkokul dördüncü sınıf öğrencisinin yaşadığı okuma ve anlama güçlüklerini inceledikleri çalışmalarında öğrencinin çalışma süresince hece ve kelimeyi okumadan geçme, kelimeyi hatalı okuma, kelimeye ses ya da hece ilave etme, satır atlama, heceleyerek okuma, sözcüğün sonuna hayali unsurlar ekleme, sözcüğü okuyamama ya da tersten okuma hatalarını yaptığını tespit etmişlerdir. Bunlara ilaveten öğrencinin metni noktalama işaretlerine uygun bir biçimde ve uygun ses tonuyla okumakta zorlandığı sonucuna da varmışlardır. Bu ve diğer çalışmalarda benzer olarak okuma güçlüğü çeken öğrencilerin genellikle yaptıkları okuma hatalarının heceleme, sözcüğü yanlış okuma, okunulan sözcükte harf hataları yapma, metni noktalama işaretlerine uygun olarak okuyamama, okuma sırasında parmakla izlemeler yapma, okuduğu sözcüğü tekrar okuma, okuma sırasında telaffuz hataları yapma olduğu görülmektedir. Ortaokul düzeyine gelmiş bir öğrencinin ilkokulda okumayı öğrenirken yaptığı hataları hala devam ettirmesi oldukça düşündürücüdür. Bu öğrencilere mutlaka müdahale çalışmaları yapılmalıdır.

Bu çalışmanın üçüncü alt problemi okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okumalarına sınıf arkadaşlarının tepkisinin neler olduğudur. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okumaları sırasında sınıf arkadaşları kalem, kitap, oyuncakla oynama ya da birbirleriyle konuşma gibi farklı şeylerle meşgul olmaktadır. Arkadaşlarının okuması devam etmesine karşın kendileri okumak için parmak

kaldırmaktadırlar. Arkadaşları metni okurken kendi kendilerine metni sessizce okumaktadırlar. Sınıftaki diğer öğrenciler okuma güçlüğü çeken arkadaşlarının okuma yapmasını istememektedirler. Okuma güçlüğü çeken arkadaşlarının metni okurken hızlı, yüksek sesle okumalarını istemektedirler. Okuma güçlüğü çeken arkadaşlarının okumalarını takip etmemekte arkadaşlarının okumaları sırasında yaptıkları kelime yanlışlarını düzeltmektedirler. Can ve Altunbaş Yavuz (2017) çalışmalarında okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okurken yaptıkları yanlışları düzeltmede arkadaşlarının onlara yardımcı olduğunu tespit etmişlerdir. Demirtaş Şenel ve Baştuğ (2020) okuma güçlüğü yaşayan ilkökul öğrencilerini derinlemesine inceledikleri çalışmalarında okuma güçlüğü çeken öğrencinin arkadaşları tarafından küçümsendiği ve arkadaşlarında okuma güçlüğü çeken öğrencilerin derslerde başarısız olacağına ilişkin bir algı olduğuna dikkat çekmişlerdir. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okumalarına sınıf arkadaşlarının müdahale etmesi bu çalışmaların benzer bulgusudur. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuması sırasında arkadaşlarının başka şeylerle meşgul olması, okuması bitmeden metni okumak için parmak kaldırmaları, okumaları sırasında arkadaşlarının takip etmek yerine metni sessizce kendilerinin okumaları bu çalışmanın diğer çalışmalardan farklılık gösteren yönleridir.

Çalışmanın dördüncü alt problemi okuma güçlüğü çeken öğrencilerin Türkçe ders kitabındaki okuma etkinliklerini yapabilme durumlarıdır. Öğrencilerin okuma etkinliklerinde kelime ve kelime gruplarının anlamlarını doğru tahmin edemedikleri, metnin türünü kavrayamadıkları, etkinliklerde sorulan soruları doğru olarak anlayıp doğru cevaplayamadıkları görülmüştür. Bu durum okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuduklarını anlamada da güçlük çektiğini göstermektedir. Demirtaş Şenel ve Baştuğ (2020) okuma güçlüğü çeken öğrencilerin akademik başarıları ve okul hayatındaki durumlarını inceledikleri çalışmalarında öğrencilerin kitap, defterlerinden görüntüler almış ve öğrencilerin kendilerini yazılı olarak ifade etmede zorlandıkları, etkinlikte karşılaştıkları soruları doğru anlama oranlarının düşük olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin ders kitabındaki etkinlikleri doğru anlayarak doğru cevaplandırmada zorlanmaları bu çalışmaların benzer bulgularıdır. Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin ders kitabındaki okuma anlama etkinliklerine verdikleri cevaplar, öğrencilerin yaşadığı okuma güçlüklerinin onların okuduklarını anlama becerilerini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Okuduğunu anlayamayan bir bireyin sadece Türkçe dersinde değil diğer derslerde de başarı göstermesi oldukça zor bir durumdur.

Bu çalışmanın beşinci alt problemi ise okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma becerisinin geliştirilmesinde Türkçe dersi metin işleyiş sürecinin etkili olup olmadığının tespit edilmesidir. Ortaokullarda Türkçe dersi metin işleyiş sürecinde yer alan her hafta yapılan metin okumalarının, okuma etkinliklerinin okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmede yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kodan (2020) okuma güçlükleriyle ilgili öğretmenlerin görüşlerini aldığı çalışmasında okuma güçlüğü yaşayan öğrencilere sınıf öğretmenlerinin etkin uygulamalar yapabilmesi için öğretmen yetiştiren lisans programlarında ve hizmet içi eğitimlerde konuyla alakalı eğitim programlarının düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Okuma güçlüklerinin giderilmesi için farklı yöntemler deneyen çalışmalar da mevcuttur: akran öğretimi, 3P metodu, boşluk tamamlama tekniği, paragrafın önceden dinlenilmesi tekniği, kelime kutusu stratejisi, Fernald tekniği, eşli okuma yöntemi, tekrarlı okuma, model okuma, yankılı ve koro okuma, yardımcı okuma yöntemleri bunlardandır (Türkmenoğlu ve Baştuğ, 2017; Dağ, 2010; Yüksel, 2010; Yangın ve Sidekli, 2006; Yılmaz ve Kadan, 2019; Kanık Uysal ve Akyol, 2019). Bu çalışmaların benzer bulgusu okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesi için Türkçe dersi metin işleyiş sürecinde kullanılan okuma etkinliklerine ek uygulamalar yapılması gerektiğidir. Bu çalışmada okuma güçlüğü çeken öğrencilere Türkçe ders sürecinin doğal akışı içinde her hafta metin okutulduğu, etkinlikleri yapmaları istendiği halde 10 hafta gibi bir süreçte bile fark yaratacak bir gelişme ortaya çıkmamıştır. Bu durum okuma güçlüğü çeken öğrencilere mutlaka farklı yöntemlerle veya birebir uygulamalar yaptırılarak ek müdahalelerde bulunulması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Okuma güçlüğü çeken öğrencinin okuma güçlüğü çözülmeden bir sonraki sınıfa geçmesi engellenmelidir. Okuduğunu anlayamayan çocuğun akademik başarısı her geçen sınıfta düşmektedir. Ortaokulda öğrenim gören bir bireyin ilkökul birinci sınıfta okumayı öğrenirken yapılan hataları yıllardır yapıyor olması bu çocuklara bire bir ya da küçük gruplar halinde müdahale edilmesi gerektiğinin acı bir göstergesidir.

- Okuma güçlüklerinin kaynakları araştırılmalı ve sorunun ya da sorunların kökenine inilmelidir.

- Öğrencilerin yaşadığı okuma güçlüklerinin sınıf arkadaşlarının davranışlarına etkisini araştıran araştırmaların sayısı artırılmalıdır.
- Ortaokul öğrencilerinin yaşadığı okuma güçlüklerinin çözümüne dair kullanılabilecek stratejiler geliştirilerek sayıları artırılmalıdır.
- Okuma güçlüğü yaşayan ortaokul öğrencilerinin okuma problemlerinin bu öğrencilerin okul hayatlarına ve günlük hayatlarına etkisi araştırılmalıdır.
- Bire bir ya da küçük gruplar halinde müdahale çalışmaları yapılmalıdır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı = Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü İnsan Araştırmaları Etik Kurulu
Karar tarihi= 24.08.2022
Belge sayı numarası= 2022/05-10

Yazarların Katkı Oranı

Çalışmada yazarlar eşit oranda katkıya sahiptir.

Çıkar Çatışması

Çalışma ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Acat, M. B. (1996). *Okuma güçlükleri ile okuduğunu anlama becerisi arasındaki ilişki düzeyi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akbaş, T. (2001). Okuma yazma güçlüğü ve okul. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(7), 49-57.
- Akyol, H. (2003). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akyol, H. (2010). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akyol, H. ve Kodan, H. (2016). Okuma güçlüğü'nün giderilmesine yönelik bir uygulama: Akıcı okuma stratejilerinin kullanımı. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 7-21.
- Akyol, H. ve Sever, E. (2019). Okuma yazma güçlüğü ve bir eylem araştırması: İkinci sınıf örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 685-707.
- Altun, T., Ekiz, D. ve Odabaşı, M. (2011). A qualitative study on reading difficulties faced by primary teachers in their classrooms. *Dicle University Journal of Ziya Gökalp Education Faculty*, 17(2011), 80-101.
- Anderson, R. C., & Freebody, P. (1981). Vocabulary knowledge. J. T. Guthrie (Ed.), *Comprehension and teaching: Research reviews* (pp. 77-117). Newark, DE: International Reading Association.
- Arik, F. H. (2021). *Okuma gelişim programının okuma güçlüğü üzerindeki etkisi: Biçimlendirici deneme araştırması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Aslan, D. ve Dirik, M. Z. (2008). İlköğretim ikinci sınıf öğrencilerinin okuma güçlüklerini gidermede okumayı geliştirici duyuşsal yaklaşımın etkisi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 1-18.
- Avşar Tuncay, A. (2021). Okuma güçlüğü yaşayan ilköğretim öğrencilerinin okuma hatalarının incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 119-134.
- Bal, H. (2016). *Nitel araştırma yöntem ve teknikleri*. İstanbul: Sentez.
- Baydık, B. (2002). *Okuma güçlüğü olan ve olmayan çocukların sözcük okuma becerilerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Baydık, B., Ergül, C. ve Bahap Kudret, Z. (2012). Okuma güçlüğü olan öğrencilerin okuma akıcılığı sorunları ve öğretmenlerinin bu sorunlara yönelik öğretim uygulamaları. *Elementary Education Online*, 11(3), 778-789.
- Beech, J. R., & Harding, L. M. (1984). Phonemic processing and the poor reader from a developmental lag viewpoint. *Reading Research Quarterly*, 19(3), 57-366.
- Can, B. ve Altunbaş Yavuz, S. (2017). Okuma yazma güçlüğü: Kimin için? *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 86-113.
- Chall, J. S. (1983). *Stages of reading development*. New York: McGraw-Hill.
- Cirino, P. T., Romain, M. A., Barth, A. E., Tolar, T. D., Fletcher, J. M., & Vaughn, S. (2013). Reading skill components and impairments in middle school struggling readers. *Reading and Writing*, 26(1), 1059-1086.
- Collins, A. A., Lindström, E. R., & Compton, D. L. (2018). Comparing students with and without reading difficulties on reading comprehension assessments: A meta-analysis. *Journal of Learning Disabilities*, 51(2), 108-123.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. (M. Bütün ve S.B. Demir, çev. ed.). Ankara: Siyasal Akademi.
- Creswell, J. W. (2020). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi*. (H. Ekşi, çev. ed.). İstanbul: Edam.
- Çelik, C. (2020). *3. Sınıf öğrencilerinin yaşadığı okuma güçlüklerinin sebeplerinin yapay zekâ yöntemi ile modellenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Çeliktürk Sezgin, Z. ve Akyol, H. (2015). Okuma güçlüğü olan dördüncü sınıf öğrencisinin okuma becerilerinin geliştirilmesi. *Turkish Journal of Education*, 4(2), 4-16.
- Dağ, N. (2010). Okuma güçlüğü'nün giderilmesinde 3P metodu ile boşluk tamamlama (cloze) tekniğinin kullanımı üzerine bir çalışma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 11(1), 63-74.
- Demirtaş, Ç. P. (2017). *Okuma güçlüğü olan öğrencilerde okuma, sesbilgisel farkındalık, hızlı isimlendirme ve çalışma belleği becerilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirtaş, E. (2022). *Prozodi öğretiminin okuma güçlüğü olan bir ilkokul üçüncü sınıf öğrencisinin okuma akıcılığı ve okuduğunu anlama becerileri üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.
- Demirtaş, G. (2016). *Okuma güçlüğü yaşayan dördüncü sınıf öğrencileri üzerine bir durum çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Demirtaş Şenel, G. ve Baştuğ, M. (2020). Okuma güçlüğü yaşayan ilkokul öğrencilerinin derinlemesine incelenmesi: Bir durum çalışması. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 8(1), 68-88.
- Dinç, R. (2017). Okuma güçlüğü yaşayan öğrencide okuma becerisini geliştirmeye yönelik bir eylem araştırması. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 10(2), 320-334.
- Dündar, H. ve Akyol, H. (2014). Okuma ve anlama problemlerinin tespiti ve giderilmesine ilişkin örnek olay çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 361-377.
- Ege, B. (2019). *Okuma güçlüğü'nün giderilmesinde akıcı okuma stratejilerinin etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bayburt Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bayburt.
- Erbasan, Ö. ve Sağlam, A. (2020). Okuma güçlüğü olan evde eğitim öğrencisinin okuma becerilerinin geliştirilmesi. *Temel Eğitim Dergisi*, 2(1), 14-25.
- Griva, E., & Anastasioul, D. (2009). Awareness of reading strategy use and reading comprehension among poor and good readers. *Elementary Education Online*, 8(2), 283-297.
- Gül, M. (2019). *Okuma güçlüğü yaşayan ilkokul dördüncü sınıf öğrencisinin öğrenme stiline uygun zenginleştirilmiş öğretim yöntemleriyle okuma güçlüğü'nün giderilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Jayanti, F. G. (2016). Reading difficulties: Comparison on students' and teachers' perception. *Proceedings of ISELT FBS Universitas Negeri Padang*, 4(1), 296-301.

- Kanık Uysal, P. ve Akyol, H. (2019). Okuma güçlüğü ve giderilmesi: Bir eylem araştırması. *Eğitim ve Bilim*, 44(198), 17-35.
- Karatay, H. (2014). *Okuma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kardaş İşler, N. ve Şahin, A. E. (2016). Bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin okuma bozukluğu ve anlama güçlüğü: Bir durum çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(2), 174-186.
- Katz, L. A., & Carlisle, J. F. (2009). Teaching students with reading difficulties to be close readers: A feasibility study. *Language Speech and Hearing Services in Schools*, 40(3), 325-340.
- Keray Dinçel, B. (2016). *Türkçe öğretmenlerinin anlama becerilerinde ölçme ve değerlendirmeye yönelik görüşleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç, A. (2000). *İlkokuma yazma öğretiminde programlandırılmış öğretime göre metin yönteminin etkililiği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kuruyer, H. G. (2014). *Zenginleştirilmiş okuma programının okuma güçlüğü olan öğrencilerin bilişsel süreç ve nöral yapılarına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuruyer, H. G. ve Özsoy, G. (2016). İyi ve zayıf okuyucuların üstbilişsel okuma becerilerinin incelenmesi: Bir durum çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 771-788.
- Kuruoğlu, G. ve Şen, N. (2018). Okuma güçlüğü yaşayan ortaokul öğrencilerinin yaptıkları okuma hatalarının incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 101-110.
- Küçükcaymaz, S. (2011). *Okuma güçlüğü olan birinci ve ikinci kademe öğrencilerinin benlik saygı düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kodan, H. (2020). Okuma güçlüğüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(29), 204-222.
- Lyon, G. R. (2003). Reading disabilities: Why do some children have difficulty learning to read? What can be done about it. *Perspectives*, 29(2), 17-19.
- May, F. B. (1986). *Reading as communication: An Interactive Approach*. Columbus, OH: Merrill.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (S. Turan, çev. ed.) Ankara: Nobel.
- Okur, A. ve Öztürk, D. (2018). Okuma becerisinin geliştirilmesinde grafiksel sembollerin kullanımına yönelik örnek olay çalışması. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 14(6), 235-251.
- Ortega y Gasset, J., & Parmenter, C. E. (1959). The difficulty of reading. *Diogenes*, 7(28), 1-17.
- Özkara, Y. (2010). Okuma güçlüğü olan öğrencilerin okuma düzeylerinin geliştirilmesine yönelik bir uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 5(1), 109-119.
- Parrila, R., Georgiou, G., & Corkett, J. (2007). University students with a significant history of reading difficulties: What is and is not compensated? *Exceptionality Education International*, 17(2), 195-220.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, çev. ed.). Ankara: Pegem.
- Peksoy, M. (2018). *Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmede tekrarlı okuma tekniğinin kullanımı üzerine bir durum çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Price, C. J., & Mechelli, A. (2005). Reading and reading disturbance. *Current Opinion in Neurobiology*, 15(2), 231-238.
- Pürsün, T. (2021). *Okuma güçlüğü olan öğrencilerle çalışan öğretmenler için geliştirilen eğitim programının öğretmen yeterliğine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Rayner, K., Pollatsek, A., Ashby, J., & Clifton Jr, C. (2012). *Psychology of reading*. London: Psychology Press.

- Rayner, K., & Reichle, E. D. (2010). Models of the reading process. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science*, 1(6), 787-799.
- Sarıpınar, E. G. (2006). *Özgül öğrenme güçlüğü: Okuma güçlüğünde akademik beceri ve duysal-motor işlevleri değerlendirebilme testlerinin kullanılabilirliği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Satılmış, A. (2021). *Okuma güçlüğü olan öğrencilerde akıcı okuma stratejilerinin etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Seçkin, Ş. (2012). *Okuma güçlüğü olan ve olmayan ilköğretim öğrencilerinin okuma akıcılığı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sert, C. (2019). *Okuma güçlüğü olan öğrencilerin okuma akıcılığının artırılmasında model okuma, tekrarlı okuma, hata düzeltme ve kendini izleme stratejisi sağaltım paketinin etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sever, A. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2020). Ortaokul öğrencilerinin telaffuz hataları üzerine bir inceleme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(3), 683-700.
- Shanker, J. L., & Ekwall, E. E. (2000). *Ekwall/Shanker reading inventory*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Sidekli, S. (2010). Eylem araştırması: İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma ve anlama güçlüklerinin giderilmesi. *TÜBAR*, 27, 564-580.
- Sirem, Ö. (2020). *Okuma destek programının ilkökul öğrencilerinin okuma güçlüğü sağaltımına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sirem, Ö. ve Baş, Ö. (2021). Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin sınıftaki davranışlarının incelenmesi üzerine nitel bir çalışma. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 645-662.
- Sirem, Ö. ve Baş, Ö. (2021). Okuma destek programının ilkökul öğrencilerinin okuma güçlüğü sağaltımına etkisi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 50(1), 507-534.
- Sözen, N. (2017). *Okuma güçlüğü olan öğrencilerin anlama becerisinin geliştirilmesinde rehberli okuma yönteminin etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, A. ve Bozdağ, T. (2020). İlkokullarda okuma güçlüğünde kullanılan eğitsel uygulamalara ilişkin öğretmen algılarının incelenmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 4(3), 250-263.
- Şahin, M. ve Baştuğ, M. (2020). Okuma güçlüğünü gidermede nörolojik etki yönteminin rolü. *Academy Journal of Educational Sciences*, 4(2), 93-101.
- Şahin, K. (2019). *Okuma güçlüğü çeken ortaokul öğrencileri üzerine bir eylem araştırması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Şen, N. (2016). *Okuma güçlüğü çeken ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tan, A., & Nicholson, T. (1997). Flashcards revisited: Training poor readers to read words faster improves their comprehension of text. *Journal of Educational Psychology*, 89(2), 276-288.
- Türkmenoğlu, M. (2016). *İlkokulda akran öğretimi aracılığıyla okuma güçlüğünün giderilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Türkmenoğlu, M. ve Baştuğ, M. (2017). İlkokulda akran öğretimi aracılığıyla okuma güçlüğünün giderilmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 36-66.
- Vaughn, S., Linan Thompson, S., Kouzekanani, K., Pedrotty Bryant, D., Dickson, S., & Blozis, S. A. (2003). Reading instruction grouping for students with reading difficulties. *Remedial and Special Education*, 24(5), 301-315.
- Wanzek, J., Vaughn, S., Scammacca, N. K., Metz, K., Murray, C. S., Roberts, G., & Danielson, L. (2013). Extensive reading interventions for students with reading difficulties after grade 3. *Review of Educational Research*, 83(2), 163-195.
- Vaughn, S., & Fletcher, J. M. (2012). Response to intervention with secondary school students with reading difficulties. *Journal of Learning Disabilities*, 45(3), 244-256.
- Wang, Y. H. (2016). Reading strategy use and comprehension performance of more successful and less successful readers: A think-aloud study. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16(5), 1789-1813.

- Yangın, S. ve Sidekli, S. (2006). Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin kelime tanıma becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir uygulama. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 1-17.
- Yıldız, M. ve Aydoğmuş, M. (2021). Türkiye’de okuma güçlüğüne gidermeye odaklanan ilköğretim düzeyindeki araştırmaların incelenmesi: 2000-2020 dönemi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(4), 1188-1225.
- Yılmaz, M. (2006). *İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin sesli okuma hatalarını düzeltmede ve okuduğunu anlama becerilerini geliştirmede tekrarlı okuma yönteminin etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yurdakal, İ. H. (2014). *İlkokullarda okuma güçlüğünde yaşanan sorunlar ile eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Yurdakal, İ. H. ve Susar Kırmızı, F. (2019). İlkokullarda okuma güçlüğüne sağaltmaya yönelik kullanılan öğretimsel düzenlemelere ilişkin öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 854-867.
- Yüksel, A. (2010). Okuma güçlüğü çeken bir öğrencinin okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik bir çalışma. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(1), 124-134.
- Yılmaz, M. ve Kadan, Ö. F. (2019). Okuma güçlüklerini gidermede eşli okuma yönteminin etkisine yönelik bir eylem araştırması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 231-244.

Extended Abstract

Introduction

This study aimed to examine the reading difficulties experienced by lower secondary school students in depth. In this regard, answers were sought to the following questions:

1. What are the behaviors of lower secondary school students with reading difficulties during reading activities?
2. What are the reading errors made by lower secondary school students with reading difficulties?
3. How do classmates react to the reading of lower secondary school students with reading difficulties?
4. How are students with reading difficulties able to perform the reading activities in Turkish language textbooks?
5. What is the difference between the pre-test and post-test scores of lower secondary school students with reading difficulties before and after processing the texts in the Turkish language textbook?

Method

The case study, a qualitative research type, was the research design chosen. In the research, only one qualitative research type, an instrumental case study, was used by selecting a limited study group and situation to exemplify the issue of reading difficulties.

The study group was composed of sixth grade students because they had relatively adapted to lower secondary school. When selecting students with reading difficulties, care was taken to ensure that the students did not have any physical or mental problems and that their reading level was lower than that of their peers. Four sixth grade students whose reading levels were at the anxiety level according to the error analysis inventory were studied.

In order to obtain the data of the research, ten texts with different genre characteristics, semi-structured observation forms, error analysis inventory, and students' books and notebooks were used.

Field notes were kept regarding the reading of students with reading difficulties, and their reading was recorded with a voice recorder. Students who were identified as having reading difficulties in the first week of the study were observed for 10 weeks. In the last week, the students' reading levels were assessed again and the situation regarding their reading levels after the observation was determined. In addition, students' answers to reading comprehension activities related to reading texts in the textbooks were examined.

At the end of 10 weeks, the data obtained from the field notes were divided into categories and themes were determined from the categories. After the observation period was completed, the same texts were re-read by the students as a post-test. In the post-tests, the reading levels of students with reading difficulties were evaluated according to the error analysis inventory. Whether the scores received by the students from the error analysis inventory before and after the observation period indicated a significant difference was examined through analysis using SPSS 22. Thus, it was aimed to understand whether the reading strategies used in the textbooks during the Turkish language teaching had an effect on the reading of students with reading difficulties.

Result and Discussion

In the first sub-problem of this study, the codes of being willing to read, adjusting the correct distance from the book while reading, tracking the lines of a friend while reading, adjusting the tone of voice well, and being comfortable while reading were determined among the behaviors exhibited by the students while reading. These codes were evaluated under the theme called "Desired Behaviors". Student behaviors in the theme of "Attitude towards Reading" included the acts of not raising their hand to read, not making eye contact with the teacher, getting excited and stressed, and frowning while reading. Students' behaviors under the theme of "Behaviors While Reading" included the acts of straining, making meaningless and unnecessary sounds, swallowing a lot, not being able to read fluently, being out of breath, not being able to adjust the reading distance correctly, not being able to adjust the tone of voice, and making movements that would distract their attention while reading. Students' behaviors in the theme of "Post-Reading Behaviors" included the acts of relaxing after reading, not tracking the lines of their friends who are reading, and forgetting to bring the textbook. Among the observed behaviors, the most prominent behaviors were the acts of not raising their finger to read, having difficulty, not being able to read fluently, not being able to adjust the reading distance correctly, not being able to adjust the tone of voice, and making movements that would distract their attention while reading.

In the second sub-problem of this study, the students who had reading difficulties and were studying in lower secondary school skipped the word without reading, added letters or syllables to the word they were reading or added words to the sentence they were reading, repeated the word by reading it consecutively, misread the word in the text, and made letter errors in the word they were reading. It was concluded that they made reading mistakes such as mispronouncing the word, spelling out the text while reading, not paying attention to the punctuation marks of the text, and tracking the words with their fingers while reading the text. Another result was that when we looked at the errors made at the word level, the most common reading error was spelling. Spelling was followed by letter errors, repetition, wrong word reading, and omission and addition reading errors.

In the third sub-problem of this study, the reactions of classmates to the readings of students with reading difficulties were determined. While students with reading difficulties were reading, their classmates were busy with different things such as playing with pencils, books, or toys or talking to each other. Even though their friends continued to read, they raised their hands to read themselves. While their friends read the text, they read the text silently to themselves. Other students in the class did not want their friends with reading difficulties to read. They wanted their friends with reading difficulties to read the text quickly and out loud. They did not track the reading of their friends with reading difficulties, but corrected the word errors their friends made while reading.

The fourth sub-problem of the study was the ability of students with reading difficulties to do the reading activities in the Turkish language textbook. It was observed that students could not correctly guess the meanings of words and word groups in reading activities, could not understand the type of text, and could not correctly understand and answer the questions asked in the activities. This indicated that students with reading difficulties also had difficulty in understanding what they read.

In the fifth sub-problem of this study, it was concluded that the text reading and reading activities carried out every week in the text processing part of Turkish language lessons in lower secondary schools were insufficient to improve the reading skills of students with reading difficulties.